

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Kristýna Veselková

**Internetové obchodování s mezinárodním prvkem:
ochrana spotřebitele v Evropské unii**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Bc. Jan Brodec, LL.M., Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 15. 03. 2020

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 125 542 znaků včetně mezer.

diplomantka

V Praze dne

Obsah

Úvod.....	1
1. Internetové obchodování s mezinárodním prvkem: pojmy.....	3
1.1. Mezinárodní právo soukromé a procesní.....	3
1.2. Obchodování s mezinárodním prvkem.....	4
1.3. Mezinárodní elektronický obchod a spotřebitelé.....	4
2. Právní prameny	6
2.1. Evropské mezinárodní právo soukromé	7
2.2. Harmonizace spotřebitelského práva.....	9
2.2.1. Směrnice o elektronickém obchodu.....	10
2.2.2. Směrnice o právech spotřebitelů.....	11
2.2.3. Směrnice o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách	11
2.2.4. Nařízení o zeměpisném blokování.....	12
2.3. Modernizační směrnice.....	13
3. Subjekty spotřebitelských smluv	15
3.1. Ideová východiska ochrany spotřebitele.....	15
3.2. Definice pojmu spotřebitel	16
3.3. Definice pojmu obchodník	17
4. Internetové kontraktace se spotřebitelem.....	19
4.1. Zákaz zeměpisného blokování.....	19
4.1.1. Přístup k internetovým stránkám elektronických obchodů.....	20
4.1.2. Rovný přístup ke zboží a službám	20
4.1.3. Platební transakce	21
4.2. Způsoby uzavírání smluv.....	22
4.3. Informační povinnost.....	24
4.3.1. Informace dle CRD	24
4.3.2. Dle směrnice o elektronickém obchodu.....	25
4.4. Standardizované smluvní podmínky	26

4.4.1. Inkorporace obchodních podmínek	26
4.4.2. Test nepřiměřenosti.....	30
5. Příslušnost soudu.....	34
5.1. Příslušnost soudu podle Brusel I bis	34
5.2. Ve vztazích se spotřebitelem	34
5.3. Místo provozovny a místa podnikání	36
5.4. Zaměření činnosti	37
5.5. Volba příslušnosti soudu	39
5.6. Přezkum příslušnosti.....	40
5.6.1. Italské torpédo a pravidlo <i>lis pendens</i>	40
5.7. Návrh směrnice o zástupných žalobách.....	41
6. Určení rozhodného práva	42
6.1. Obecně	42
6.2. Ve vztazích se spotřebitelem	42
6.3. Zaměřená činnost na internetu.....	43
6.4. Volba práva ve spotřebitelských smlouvách	43
Závěr	45
Seznam zkratk	48
Seznam použitých zdrojů.....	50
Seznam použité literatury	50
Seznam použitých právních předpisů	53
Seznam použité judikatury	58
Seznam ostatních zdrojů.....	60
Abstrakt.....	63
Klíčová slova	63
Abstract	64
Key words	64

Úvod

Internet díky svým vlastnostem umožňuje nové způsoby uzavírání obchodů. Celý proces se zrychluje a zjednodušuje. S tím přichází i nové výzvy v oblasti práva. Při nákupu na dálku absentuje možnost ověření jak smluvní strany, tak samotného zboží či služby. V případě obchodování se slabší stranou, spotřebitelem, se zvyšuje riziko zneužití pozice silnější strany. Nejasné určení hranic při přeshraničním nakupování online také komplikuje otázku, které právo bude rozhodné pro daný vztah a který soud je příslušný pro řešení možných sporů. Zvláště v Evropské unii jsou tyto otázky řešeny za účelem zvýšení právní jistoty a podpory vnitřního trhu. Ochrana spotřebitele je významnou oblastí, kterou evropský zákonodárce reguluje, a to buď harmonizací právních předpisů nebo přímo aplikovatelnými právními normami.

Téma diplomové práce je internetové obchodování s mezinárodním prvkem se zaměřením na ochranu spotřebitele v evropském kontextu. Práce se pohybuje na rozhraní mezinárodního práva soukromého a evropského práva. Cílem práce je identifikovat, popsat a analyzovat specifická pravidla pro ochranu spotřebitele na internetu v rámci Evropské unie za účelem informovat zainteresované osoby o současném stavu práva. Metoda použitá pro tuto práci je převážně popisná, jelikož jde primárně o představení právních norem, které ovlivňují právní vztahy se spotřebiteli na internetu, ale je využita i metoda analytická, kdy jsou čtenáři nabídnuty názory odborníků na danou problematiku.

Základní otázky, které jsou řešeny v této práci, jsou následující:

- Jaká ochrana je zajištěna spotřebitelům v přeshraničním online obchodu na území Evropské unie?
- Jaký soud je v případě sporů ze spotřebitelských smluv s mezinárodním prvkem uzavřených online příslušný?
- Jakým způsobem je určeno rozhodné právo pro spotřebitelské smlouvy s mezinárodním prvkem uzavřené online?

Před samotným zodpovězením hlavních otázek jsou do práce zařazeny tři kapitoly, které mají čtenáři přiblížit danou problematiku. Kapitola 1 se věnuje obecným otázkám mezinárodního práva soukromého, obchodování s mezinárodním prvkem a internetovému obchodování se spotřebiteli. Kapitola 2 pojednává o významných právních předpisech v této oblasti a důvodech pro harmonizaci práva. V kapitole 3 jsou definovány termíny „spotřebitel“ a „obchodník“.

Každá z následujících kapitol je pak věnována jedné z výše položených otázek. Kapitola 4 se věnuje právům a povinnostem subjektů spotřebitelských vztahů, která byla na unijní úrovni harmonizována. Do kapitoly byly zařazeny otázky o zákazu zeměpisného blokování (kapitola 4.1),

o způsobu uzavírání spotřebitelských smluv na internetu (kapitola 4.2), o informační povinnosti obchodníků (kapitola 4.2) a o ochraně před nepřiměřenými ustanoveními spotřebitelských smluv a obchodních podmínek (kapitola 4.4). Kapitola 5 pojednává o určení soudu, který je příslušný pro řešení sporů ve vztazích se spotřebitelem, možnost volby soudu a související otázky, jakými jsou například definice zaměřené činnosti či určení místa podnikání dle domény. Závěrečná kapitola 6 pojednává o určení rozhodného práva ve spotřebitelských vztazích, ochraně poskytnuté spotřebitelům a možnosti volby práva.

Významným zdrojem pro tuto práci jsou sekundární právní předpisy Evropské unie. Jedná se o nařízení, které v rámci této problematiky řeší převážně otázky vztahů s mezinárodním prvkem, a směrnice, které harmonizují vnitrostátní úpravy členských států. Jednotlivá ustanovení obsahující regulaci vybrané tematiky budou popsána v souladu s výkladem Soudního dvora Evropské unie a relevantní české a zahraniční literatury.

1. Internetové obchodování s mezinárodním prvkem: pojmy

V této kapitole jsou přiblíženy základní oblasti, kterým se věnuje tato práce. Nejprve je krátce popsáno mezinárodní právo soukromé a procesní, dále je vymezeno obchodování s mezinárodním prvkem a nakonec je vložen krátký úvod do samotného internetového obchodování s mezinárodním prvkem a ochrana spotřebitele.

1.1. Mezinárodní právo soukromé a procesní

Mezinárodní právo soukromé je soubor norem, které se uplatní v soukromoprávních poměrech s mezinárodním prvkem.¹ Mezinárodní prvek v soukromoprávních vztazích s sebou přináší tři základní okruhy otázek, a to:

- a) pravomoc, respektive mezinárodní příslušnost soudů určitého státu,
- b) rozhodné právo, které bude na daný případ aplikováno, a
- c) uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí.²

Mezinárodní právo soukromé a procesní představuje prostředek regulace doposud převládající situace, v níž neexistuje unifikované světové právo.³ To znamená, že každý stát má své vlastní mezinárodní právo soukromé, pomocí kterého hledá vnitrostátní nebo mezinárodní normy, aby odpověděl na výše uvedené otázky. Převládajícími metodami, které se používají k zodpovězení těchto otázek, jsou metoda kolizní a přímá. Jejich název je odvozen od typu norem, který využívají.

Jako kolizní normu označujeme normu, která na základě daných kritérií určí, jaký právní řád se v dané situaci uplatní, má-li soukromoprávní poměr díky mezinárodnímu prvku vztah ke dvěma nebo více státům.⁴ Upravují tak právní vztahy nepřímou. Vedle toho existují i hmotněprávní normy, které upravují vztah přímo, bez odkazu na konkrétní právní řád. Hovoříme o metodě přímé. Normy upravující vztahy přímo často vznikají mezi státy na základě mezinárodní smlouvy.⁵ V rámci jednoho případu se mohou použít oba způsoby, část otázek se například rozhodne na základě přímé normy a zbytek bude určen pomocí kolizních norem.⁶

¹ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právní učebnice. ISBN 978-80-7380-550-0. S. 27-28.

² PAUKNEROVÁ, Monika. Evropské mezinárodní právo soukromé a procesní – aktuální otázky. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví (příloha Evropské právo)*. 2003, č. 8, s. 1-6. ISSN 1210-6410.

³ MALACKA, Michal a Lukáš RYŠAVÝ. *Mezinárodní právo soukromé: základy obecné a zvláštní částí*. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-358-2. S. 11.

⁴ KUČERA, PAUKNEROVÁ, RŮŽIČKA 2015 op. cit., s. 28.

⁵ KUČERA, PAUKNEROVÁ, RŮŽIČKA 2015 op. cit., s. 29.

⁶ KUČERA, PAUKNEROVÁ, RŮŽIČKA 2015 op. cit., s. 33.

1.2. Obchodování s mezinárodním prvkem

Obchodování s mezinárodním prvkem je jedním z nejdůležitějších závazkových právních poměrů v rámci mezinárodního práva soukromého.⁷ Pro tyto vztahy je typická autonomie vůle stran. Jedná se o hraniční určovateli, který má před ostatními přednost.⁸ Hraničním určovatelem se rozumí určitá skutečnost, která je významná pro daný druh právního poměru nebo otázek spojených s kolizní normou, a která rozhoduje o určení práva, jež se použije.⁹

Mezinárodní prvek se u obchodování může nacházet na straně subjektů (mají rozdílné státní občanství) nebo na straně předmětu (předmět elektronického obchodu se nachází v cizině).¹⁰

1.3. Mezinárodní elektronický obchod a spotřebitelé

Z právního hlediska chápeme internet jako je decentralizované médium, které umožňuje subjektům, aby vstupovaly do vzájemných kontaktů a přenášely si datové soubory.¹¹ Pod pojmem elektronický obchod rozumíme projevy vůle, které směřují k uzavírání smluv prostřednictvím internetu. Předmětem může být jak zboží, tak služby.¹² Elektronický obchod může být sice uzavírán i pomocí jiných sítí, nicméně internet je primárním prostorem, kde se uskutečňuje.¹³ Jelikož působí internet celosvětově, potýká se s problémem, který právní řád je na něj aplikovatelný.¹⁴ Konkrétně vyvstávají otázky, které právo bude pro řešení situace rozhodné, který orgán bude rozhodovat a který orgán bude takové rozhodnutí vykonávat či vymáhat.¹⁵ Jde o otázky typické pro mezinárodní právo soukromé a procesní, které je ovšem obtížné zodpovědět, jelikož hovoříme o prostředí bez zjevných vnitřních hranic.¹⁶

O tom, jak se má k tomuto prostředí přistupovat, existují dva významné přístupy.¹⁷ Konzervativní přístup zastává například Goldsmith, který uvádí, že se kyberprostor nijak zásadně neliší od reálného prostředí a není proto třeba speciální regulace.¹⁸ Na druhé straně jsou zastánci

⁷ KUČERA, PAUKNEROVÁ, RŮŽIČKA 2015 op. cit., s. 283.

⁸ KUČERA, PAUKNEROVÁ, RŮŽIČKA 2015 op. cit., s. 283.

⁹ KUČERA, PAUKNEROVÁ, RŮŽIČKA 2015 op. cit., s. 216.

¹⁰ BRODEC, Jan. In: PFEIFFER, Magdalena, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-764-1. S. 218.

¹¹ BRODEC 2019, op. cit., s. 221.

¹² BRODEC 2019, op. cit., s. 217.

¹³ BRODEC 2019, op. cit., s. 220.

¹⁴ HRÁDEK, Jiří. Směrnice ES o elektronickém obchodu. In: *Itpravo.cz* [online]. 2001 [cit. 18. 2. 2020]. Dostupné z: <https://itpravo.cz/index.shtml?x=48747>.

¹⁵ POLČÁK, Radim. *Právo na internetu: spam a odpovědnost ISP*. Brno: Computer Press, 2007. Právo a IT. ISBN 978-80-251-1777-4. S. 7.

¹⁶ POLČÁK 2007 op. cit., s. 7.

¹⁷ POLČÁK 2007 op. cit., s. 8.

¹⁸ GOLDSMITH, Jack L. Against Cyberanarchy. *University of Chicago Law Review*. 1998, roč. 65, č. 4, článek 2, s. 1199-1250. ISSN 0041-9494. S. 1250.

diferenciace práva. Post uvádí, že tradiční právo a principy by měly být přehodnoceny.¹⁹ V literatuře můžeme najít ještě rozdělení tohoto přístupu na dvě větve. První hledá novou dimenzi ve stávajícím právu. Druhá vyžaduje pro úpravu elektronického obchodu přijetí úplně nových norem.²⁰ V praxi dochází k aplikaci všech tří variant. Některé normy jsou aplikovány automaticky, některé získají nový výklad a v určitých případech jsou přijaty normy zcela nové. Vedle toho vzniká ještě tzv. soft-law, tedy právo, které si vytváří samy subjekty na internetu a zavazují se k jeho dodržování.²¹

Mezinárodní elektronické obchody můžeme rozdělit podle subjektů na dva základní typy:

- podnikatelské obchody – B2B (business to business) a
- spotřebitelské obchody – B2C (business to consumer).²²

Obchody B2B jsou nejstarší a nejvýznamnější formou elektronického obchodu.²³ Obchody B2C jsou z pohledu veřejnosti asi nejviditelnější typy transakcí na internetu. Oblibu nákupu zboží a služeb na internetu zvyšuje jeho časová přívětivost, dostupnost a v neposlední řadě i snížení transakčních nákladů pro obchodníky.²⁴ Důležitou oblastí v souvislosti s elektronickým obchodem je ochrana spotřebitele, která se snaží vybalancovat nerovný vztah mezi spotřebitelem a obchodníkem. Nejvýznamnějšími smlouvami v rámci elektronického obchodu jsou smlouvy kupní a smlouvy o poskytování služeb.²⁵

¹⁹ POST, David G. Against 'Against Cyberanarchy'. *Berkeley Technology Law Journal*. 2002, roč. 17, č. 1. s. 1365-1387. ISSN 1086-3818. S. 1387.

²⁰ SVOBODA, Pavel. *Právní a daňové aspekty e-obchodu*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-311-4. S. 63.

²¹ BRODEC 2019, op. cit., s. 221.

²² Toto rozdělení není dokonalé. Mohou existovat ještě vztahy mezi spotřebiteli, vztahy s úřady atd.

²³ BRODEC 2019, op. cit., s. 220.

²⁴ SVOBODA 2001, op. cit., s. 61-62.

²⁵ BRODEC 2019, op. cit., s. 223.

2. Právní prameny

Základními prameny českého mezinárodního práva soukromého je zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (zákon o mezinárodním právu soukromém), mezinárodní smlouvy a předpisy Evropské unie. Podle § 2 zákona o mezinárodním právu soukromém platí přednostní použití vyhlášených mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, a přímo použitelných ustanovení práva Evropské unie.²⁶ Přednostní použití těchto předpisů ovšem v zásadě plyne také z ústavního pořádku bez výslovné úpravy v zákoně.²⁷ Přednostní použití mezinárodních smluv je zakotveno v čl. 10 Ústavy České republiky²⁸. Aplikační přednost práva Evropské unie byla vytvořena judikaturou SDEU.²⁹

Evropská unie za účelem podpory a rozvoje vnitřního trhu využívá mimo jiné prostředky ochrany spotřebitele. Pomocí směrnic a nařízení ovlivňuje mezinárodní právo soukromé jednotlivých členských států. Na základě čl. 288 SFEU mají nařízení obecnou působnost, jsou závazná v celém rozsahu a přímo použitelná ve všech členských státech. Směrnice jsou závazné pro každý stát, kterému jsou určeny, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům. Dle čl. 53 Aktu o podmínkách přistoupení³⁰ jsou stávající směrnice podle čl. 288 SFEU, které byly určeny všem stávajícím členským státům, závazné i pro přistupující státy. Česká republika je tedy vázána i směrnicemi, která splňují tato kritéria, z doby před 1. květnem 2004, kdy se stala členskou zemí.

Vedle toho existují ještě mezinárodně sjednané normy. Příkladem přímé úpravy je Vídeňská úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (CISG)³¹. CISG se ovšem nepoužije na koupi zboží kupovaného pro osobní potřebu, potřebu rodiny nebo domácnosti, tedy spotřebitelské smlouvy.³² Do této kategorie zpravidla spadá koupě šatstva, potravin, toaletních potřeb, knih apod. Výjimka se neuplatní, jestliže kupující nabývá kupní smlouvou předměty k profesním účelům nebo ke svému povolání.³³

Vztah mezi právními předpisy EU a mezinárodními smlouvami členských států může být problematický a řeší se mnoha různými způsoby. Někdy tento vztah upraví přímo právní předpis,

²⁶ BŘÍZA, Petr. § 2 Mezinárodní smlouvy a předpisy Evropské unie. In: BŘÍZA, Petr a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN: 978-80-7400-528-2. S. 10.

²⁷ BŘÍZA 2014 op. cit., s. 10.

²⁸ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 4. 2. 2020].

²⁹ Věc 6-64, Costa v. E.N.E.L. [1964], ECLI:EU:C:1964:66.

³⁰ Smlouva č. 44/2004 Sb. m. s. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 4. 2. 2020].

³¹ Sdělení č. 160/1991 Sb., o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020].

³² Čl. 2 písm. a) CISG.

³³ TICHÝ, Luboš. *CISG - Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-649-4. S. 28.

jindy se pokračuje podle obecných pravidel, například nahrazení mezinárodní smlouvy právním předpisem EU ve věcech, které předpis upravuje, a ve zbytku se použije mezinárodní smlouva.³⁴

Zvláštní postavení má Římská úmluva³⁵, která upravuje mezinárodní smluvní závazkové poměry z hlediska kolizního. Ze své povahy je ovšem smlouvou mezinárodního práva veřejného, i přesto, že byla přijata mezi státy Evropského hospodářského prostoru. Není pramenem primárního, sekundárního ani terciálního evropského práva. Členské státy se tak nestávají automaticky stranou této úmluvy, ale musí ji přijmout způsoby dle mezinárodního práva veřejného. Římská úmluva je součástí českého právního řádu.³⁶

2.1. Evropské mezinárodní právo soukromé

Soubor právních předpisů evropského práva, které upravují soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem anebo obsahují normy mezinárodního práva civilního, včetně mezinárodních smluv uzavíraných mezi členskými státy o těchto otázkách, se označuje jako evropské mezinárodní právo soukromé.³⁷ Patří do něj směrnice, které ovlivňují ustanovení upravující kolizní normy v různých oblastech právních vztahů. Příkladem jsou spotřebitelské smlouvy, ochrana spotřebitele při uzavírání distančních kontraktů či distanční prodej finančních služeb spotřebitelům.³⁸ Nejvýznamnějším nástrojem unifikace kolizních norem jsou nařízení³⁹, například nařízení Brusel I bis⁴⁰, Řím I⁴¹, Řím II⁴², Evropské řízení o drobných nárocích⁴³, o

³⁴ KUČERA, PAUKNEROVÁ, RŮŽIČKA 2015 op. cit., s. 60-61.

³⁵ Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980 (Římská úmluva). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A41980A0934>.

³⁶ MALACKA, RYŠAVÝ 2018 op. cit., s. 131.

³⁷ KUČERA, PAUKNEROVÁ, RŮŽIČKA 2015 op. cit., s. 55.

³⁸ KUČERA, PAUKNEROVÁ, RŮŽIČKA 2015 op. cit., s. 56.

³⁹ MALACKA, RYŠAVÝ 2018 op. cit., s. 76.

⁴⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I bis). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex%3A32012R1215>.

⁴¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32008R0593>.

⁴² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX%3A32007R0864>.

⁴³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32007R0861>.

spolupráci při dokazování v občanských a obchodních věcech⁴⁴, o doručování písemností⁴⁵ a další. Jelikož v rámci evropského mezinárodního práva soukromého neexistuje zvláštní právní předpis, který by upravoval určení příslušnosti soudu nebo rozhodného práva v případě elektronického obchodu, použijí se právní předpisy, které se aplikují obecně, tedy především Brusel I bis a Řím I.⁴⁶

Nařízení Řím I sjednocuje kolizní pravidla pro na evropské úrovni a použije se přímo a přednostně před zákonem o mezinárodním právu soukromém.⁴⁷ Nařízení Řím I patří do sekundárního práva EU a navazuje na Římskou úmluvu. Řím I se vztahuje na smluvní závazkové vztahy podle občanského a obchodního práva v případě kolize právních řádů.⁴⁸ Časová působnost stanovuje použití nařízení na smlouvy uzavřené po 12. prosinci 2009.⁴⁹ Od 1. srpna 2004 mohou vnitrostátní soudy předložit SDEU předběžnou otázku týkající se výkladu Římské úmluvy z roku 1980, což platí rovněž pro nařízení Řím I.⁵⁰

K harmonizaci právní úpravy v oblasti jurisdikce v Evropě došlo nejprve formou mezinárodních smluv, a to Bruselskou úmluvou⁵¹ a Luganskou úmluvou⁵². Bruselskou úmluvu později nahradilo nařízení Brusel I⁵³. To bylo zrušeno a nahrazeno Nařízením Brusel I bis. Nařízení Brusel I bis patří také do sekundárního práva EU, je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné v členských státech.⁵⁴ Nařízení je účinné od 10. ledna 2015.⁵⁵ Brusel I bis se vztahuje na věci občanské a obchodní, ale nevztahuje se na daňové, celní či správní věci a na výkon státní moci.⁵⁶ Dále se nevztahuje na věci týkající se manželských vztahů nebo vztahů obdobných,

⁴⁴ Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32001R1206>.

⁴⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32007R1393>.

⁴⁶ BRODEC 2019, op. cit., s. 223.

⁴⁷ BEALE, FAUVARQUE-COSSON, RUTGERS, VOGENAUER 2018 op. cit., s. 194.

⁴⁸ Čl. 1 Řím I.

⁴⁹ Čl. 28 Řím I.

⁵⁰ BEALE, H. G., Bénédicte FAUVARQUE-COSSON, Jacobien W. RUTGERS a Stefan VOGENAUER. *Cases, materials and text on contract law*. Third edition. Portland, Oregon: Hart Publishing, 2018. ISBN 9781509912582. S. 194.

⁵¹ Úmluva ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a o výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Bruselská úmluva).

⁵² Úmluva ze dne 16. září 1988 o mezinárodní soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A41988A0592>.

⁵³ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32001R0044>.

⁵⁴ Čl. 81 Brusel I bis.

⁵⁵ Čl. 81 Brusel I bis.

⁵⁶ Čl. 1 odst. 1 Brusel I bis.

insolvenční a podobná řízení, sociální zabezpečení, rozhodčí řízení, vyživovací povinnosti, závěti a dědění.⁵⁷

2.2. Harmonizace spotřebitelského práva

Vedle právních předpisů, které upravují kolizní normy, existuje ještě regulace EU pomocí harmonizace právních předpisů jednotlivých členských států. EU v současné době uplatňuje významný vliv v oblasti regulace online spotřebitelského práva. Pro oblast spotřebitelských smluv uzavřených v online prostředí jsou významné následující právní předpisy: směrnice o elektronickém obchodu⁵⁸, směrnice o právech spotřebitelů (CRD)⁵⁹, směrnice o službách na vnitřním trhu⁶⁰, nová směrnice o prodeji spotřebního zboží⁶¹, směrnice o nekalých obchodních praktikách (UCPD)⁶², směrnice o nepřiměřených smluvních podmínkách (UCTD)⁶³, nařízení na ochranu osobních údajů⁶⁴ a nařízení o zeměpisném blokování⁶⁵.

Některé směrnice mají charakter minimální harmonizace či maximální harmonizace. Minimální harmonizace znamená, že členské státy mohou poskytnout vyšší ochranu, než kterou

⁵⁷ Čl. 1 odst. 2 Brusel I bis.

⁵⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32000L0031>.

⁵⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES („CRD“). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0083>.

⁶⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu (směrnice o službách na vnitřním trhu). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32006L0123>.

⁶¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES (nová směrnice o prodeji spotřebního zboží). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2019.136.01.0028.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2019%3A136%3ATOC.

⁶² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (UCPD). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32005L0029>.

⁶³ Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (UCTD). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31993L0013>.

⁶⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 6. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32016R0679>.

⁶⁵ Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES (nařízení o zeměpisném blokování). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32018R0302>.

stanovuje směrnice. V případě maximální harmonizace nemají členské státy možnost zahrnout do svých vnitrostátních právních systémů přísnější nebo mírnější pravidla, než která jsou stanovena směrnicí.⁶⁶ Režim harmonizace je podstatný pro míru právní jistoty. Zatímco u maximální harmonizace má spotřebitel i obchodník jistotu v právech a povinnostech, u režimu minimální harmonizace se mohou práva a povinnosti mezi státy lišit.

Část směrnic, zejména veřejnoprávní povahy, je transponována zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.⁶⁷

2.2.1. Směrnice o elektronickém obchodu

V rámci EU je významnou směrnicí, která upravuje především elektronický obchod, směrnice o elektronickém obchodu.⁶⁸ Ta je implementována do českého právního řádu zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, do některých ustanovení občanského zákoníku a zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy. Směrnice zavazuje členské státy k tomu, aby umožňovaly uzavírání smluv elektronickou cestou.⁶⁹ Zabývá se především pěti oblastmi, a to:

- principem země původu,
- zásadou volného přístupu na trh,
- komerční komunikací,
- úpravou elektronického uzavírání smlouvy a
- odpovědností poskytovatelů služeb.⁷⁰

Cílem této směrnice je vytvoření právního rámce pro zajištění volného pohybu služeb informační společnosti mezi členskými státy.⁷¹ Služby informační společnosti definuje směrnice jako hospodářské činnosti, které probíhají online. Jde tedy velkou mírou o online prodej zboží, služby poskytující informace online, obchodní sdělení nebo ty služby, které poskytují nástroje k vyhledávání dat, přístup k datům a získávání dat, dále služby spočívající v předávání informací prostřednictvím komunikační sítě, v poskytování přístupu ke komunikační síti nebo

⁶⁶ BEALE, FAUVARQUE-COSSON, RUTGERS, VOGENAUER 2018 op. cit., s. 172.

⁶⁷ ZAVADILOVÁ, Marta. In: PFEIFFER, Magdalena, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-764-1. S. 100.

⁶⁸ BRODEC 2019, op. cit., s. 218.

⁶⁹ Čl. 9 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu.

⁷⁰ ODBOR 05200. Směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu. In: *Mpo.cz* [online]. 16. 2. 2011 [cit. 18. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/e-komunikace-a-posta/postovni-sluzby/sluzby-informacni-spolecnosti/smernice-2000-31-es-o-elektronickem-obchodu--84531/>.

⁷¹ Čl. 1 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu.

ve shromažďování informací poskytovaných příjemcem služby, dále služby, které jsou poskytovány z místa na místo (např. video na přání).⁷²

2.2.2. Směrnice o právech spotřebitelů

CRD byla přijata 25. října 2011 a implementována do vnitrostátních právních řádů do 13. prosince 2013. Ustanovení této směrnice jsou použita na smlouvy uzavřené po 13. červnu 2014. CRD nahradila směrnici o podomním prodeji⁷³ a směrnici o prodeji na dálku⁷⁴. V čl. 4 CRD je zakotvena úplná harmonizace. Členské státy proto nemohou přijmout v dané oblasti ani mírnější ani přísnější ustanovení za účelem ochrany spotřebitele. Užije-li se pro smlouvu rozhodné právo členského státu, spotřebitelé se nemohou práv vyplývajících z této směrnice vzdát.⁷⁵

Směrnice o elektronickém obchodu a CRD nejsou koherentní. Je to dáno tím, že směrnice o elektronickém obchodu je založena na ustanoveních o svobodě poskytovat služby, zatímco CRD je součástí spotřebitelské politiky.⁷⁶ Nicméně obě se překrývají právě ve spotřebitelských smlouvách uzavíraných elektronickými prostředky. Obchodník, který chce prodat zboží nebo službu spotřebiteli prostřednictvím internetu, tak musí splňovat požadavky obou směrnic. Směrnice o elektronickém obchodu se vztahuje na všechny smlouvy, zatímco CRD se vztahuje pouze na smlouvy spotřebitelské. Na druhou stranu je směrnice o elektronickém obchodu omezena na smlouvy uzavírané elektronickými prostředky, zatímco CRD se aplikuje na všechny smlouvy uzavřené na dálku, tedy například i na ty, které jsou uzavírány tradičními prostředky jako je dopis.

2.2.3. Směrnice o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách

Další důležitou směrnicí v oblasti ochrany spotřebitele je UCTD, která byla přijata již v roce 1993. Tato směrnice se použije pouze ve vztazích B2C a pouze v případech, kdy jsou použita ustanovení, na kterých se strany individuálně nedohodly.⁷⁷ Případná nepřiměřená

⁷² ODBOR 05200. Směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu. In: *Mpo.cz* [online]. 16. 2. 2011 [cit. 18. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/e-komunikace-a-posta/postovni-sluzby/sluzby-informacni-spolecnosti/smernice-2000-31-es-o-elektronickem-obchodu--84531/>.

⁷³ Směrnice Rady ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory (směrnice o podomním prodeji). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 17. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31985L0577>. Zrušena CRD.

⁷⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku (směrnice o prodeji na dálku). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 17. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX:31997L0007>.

⁷⁵ Čl. 25 CRD.

⁷⁶ TONNER, Klaus. The consumer rights directive and its impact on internet and other distance consumer contracts. In: MICKLITZ, Hans-W, Norbert REICH, Peter ROTT a Klaus TONNER. *European consumer law*. 2nd edition. Cambridge: Intersentia, 2014. ISBN 9781780680866. S. 395.

⁷⁷ Čl. 3 UCTD.

ustanovení dle této směrnice (respektive dle vnitrostátní normy, která UCTD implementovala) pak nejsou pro spotřebitele závazná.⁷⁸ Aby byla smluvní podmínka považovaná za nepřiměřenou, musí projít tzv. testem nepřiměřenosti obsaženém v čl. 3 odst. 1 UCTD. Více o testu nepřiměřenosti v kapitole 4.4.2.

V čl. 8 UCTD je zakotven nástroj tzv. minimální harmonizace, což znamená, že členské státy mohou přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení v oblasti ochrany spotřebitele před nepřiměřenými smluvními podmínkami, než jaké vyžaduje tato směrnice.

2.2.4. Nařízení o zeměpisném blokování

Dne 28. února 2018 bylo schváleno nařízení s cílem zakázat neoprávněné zeměpisné blokování v rámci vnitřního trhu. Účinné je od 3. prosince 2018.⁷⁹ Nařízení o zeměpisném blokování bylo součástí balíčku legislativních návrhů týkajících se elektronického obchodu. Nahradilo tak dle Komise nedostatečné ustanovení čl. 20 odst. 2 směrnice o službách na vnitřním trhu, které diskriminaci na základě místa bydliště při poskytování služeb na vnitřním trhu zakazovalo. Podle Rojas je zpochybnitelné, zda je špatná vymahatelnost předchozí úpravy dostatečným důvodem pro novou legislativu, která zvýší nejistotu pro spotřebitele i obchodníky. Podle jejího názoru by prvním krokem měla být spíše adekvátní implementace a vymahatelnost čl. 20 směrnice o službách na vnitřním trhu.⁸⁰

Nařízení o zeměpisném blokování má předcházet přímé či nepřímé diskriminaci založené na státní příslušnosti, místě bydliště nebo usazení zákazníků, pokud to není opodstatněné objektivními kritérii.⁸¹ Smyslem není zavázat obchodníky k přeshraničnímu obchodu, ale umožnit a usnadnit přeshraniční obchodní transakce v online rozhraní.⁸² Zákazníkem se nerozumí pouze spotřebitel, ale i jiný obchodník, který má zájem nakupovat na internetové stránce prodávajícího obchodníka za účelem konečného užití zboží či služby.⁸³

V rámci snahy bojovat se zeměpisným blokováním přijala EU ještě nařízení o online přenositelnosti služeb⁸⁴ umožňující předplatitelům audiovizuálních streamovacích služeb

⁷⁸ Čl. 6 UCTD.

⁷⁹ Čl. 11 nařízení o zeměpisném blokování.

⁸⁰ ROJAS, Maria Lorena Flórez. Are online consumers protected from geo-blocking practices within the European Union? *International Journal of Law*. 2018, roč. 26, č. 2, s. 119-141 [cit. 28. 2. 2020]. ISSN 09670769. S. 140.

⁸¹ Čl. 1 odst. 1 nařízení o zeměpisném blokování.

⁸² VAN CLEYNENBREUGEL, Pieter. The European Commission's Geo-blocking Proposals and the Future of EU E-commerce Regulation. *Masaryk University Journal of Law*. 2017, roč. 11, č. 1, s. 39-62. ISSN 18025943. S. 45.

⁸³ Čl. 2 odst. 13 nařízení o zeměpisném blokování.

⁸⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu (nařízení o online přenositelnosti služeb). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32017R1128>.

zachovat si své předplatné, pokud jsou dočasně v jiném členském státě. Nařízení o online přenositelnosti služeb harmonizuje právní rámec pro autorská práva a práva s nimi související.⁸⁵

2.3. Modernizační směrnice

Dne 11. dubna 2018 zveřejnila Evropská komise návrh nové směrnice jako součást balíčku „Nové politiky pro spotřebitele“.⁸⁶ Tato tzv. modernizační směrnice⁸⁷ byla schválena dne 27. listopadu 2019. Modernizační směrnice má za cíl změnit čtyři směrnice na ochranu spotřebitelů: UCTD, směrnici o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli⁸⁸, UCPD a CRD. Změna se týká různých oblastí spotřebitelského práva včetně sankcí za porušení, transparentnost na online trzích, ochrana spotřebitelů „bezplatných“ digitálních služeb, právo na odstoupení od smlouvy a dvojí kvality produktů.⁸⁹ Podle důvodové zprávy modernizační směrnice je třeba lépe uplatňovat a prosazovat pravidla a modernizaci v souladu s vývojem v digitální oblasti.⁹⁰

Modernizační směrnice přinese například změny v oblasti informační povinnosti obchodníka. Nově by měl být spotřebitel informován o klíčových proměnných, na základě kterých se zobrazují produkty různých obchodníků při jejich vyhledávání.⁹¹ Obchodník má také povinnost uvést při zveřejnění recenzí na webové stránce, jak zajišťuje, aby zveřejněné recenze skutečně pocházely od spotřebitelů, kteří produkt zakoupili nebo použili.⁹² Obchodníkům je navíc zakázáno zveřejňovat falešné recenze, například lajky na sociálních médiích, nebo pověřovat ostatní, aby tak činily, a manipulovat s recenzemi a doložkami, např. publikováním pouze pozitivních recenzí a odstraněním negativních.⁹³

⁸⁵ Recitál 12 nařízení o online přenositelnosti služeb.

⁸⁶ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru. Nová politika pro spotřebitele. COM/2018/183 final. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0183>.

⁸⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele (modernizační směrnice). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/2161/oj>.

⁸⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES ze dne 16. února 1998 o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 13. 3. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31998L0006>.

⁸⁹ Evropský parlament – Think Tank. Modernisation of EU consumer protection rules: A new deal for consumers. In: *Europarl.europa.eu* [online]. 15. 4. 2019 [cit. 9. 11. 2019]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2018\)623547](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2018)623547).

⁹⁰ Návrh modernizační směrnice. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52018PC0185>.

⁹¹ Čl. 3 odst. 4 písm. b) modernizační směrnice, zavádějící odst. 4a k čl. 7 UCPD.

⁹² Čl. 3 odst. 4 písm. c) modernizační směrnice, zavádějící odst. 6 k čl. 7 UCPD.

⁹³ Čl. 3 odst. 7 písm. b) modernizační směrnice, zavádějící nové body 23b a 23c do Přílohy č. I UCPD.

Modernizační směrnice dále reaguje na vzrůstající trend využívání osobních údajů pro cílenou reklamu. Směrnice umožňuje obchodníkům přizpůsobit ceny svých nabídek konkrétním spotřebitelům nebo skupinám spotřebitelů na základě algoritmů a online profilování, a to v souladu s nařízením o ochraně osobních údajů. Spotřebitelé by ovšem měli být informováni, pokud byla cena určena na základě automatizovaného rozhodování, kromě dynamického oceňování, kdy je cena ovlivněna změnami v poptávce.⁹⁴

Spotřebitelům by měla být udělena stejná ochrana, např. předsmlavní informační povinnosti a právo na odstoupení, i v případě „bezplatného“ digitálního obsahu a digitálních služeb, jaké již mají v případě placeného obsahu nebo služeb. V souladu s novou směrnicí o digitálním obsahu a digitálních službách⁹⁵ se CRD bude v budoucnu vztahovat také na smlouvy o dodávkách digitálního obsahu, který není dodán na trvalém nosiči, a na poskytování digitálních služeb, kde spotřebitel neplatí cenu v penězích, ale poskytnutím osobních údajů obchodníkovi.

V určitých ohledech přináší modernizační směrnice také zjednodušení postavení obchodníka. Příkladem je, že již nebudou muset před uzavřením smlouvy poskytnout vzorový formulář pro odstoupení od smlouvy, pokud je smlouva uzavřena pomocí komunikace na dálku s omezeným prostorem (např. SMS, mobilní telefon)⁹⁶ nebo časem (televizní reklama) pro zobrazení informace. Tyto informace je ale stále povinen poskytnout, co nejdříve po uzavření smlouvy.⁹⁷ Směrnice také opouští obchodníkovu povinnost poskytnout faxové číslo v čl. 6 odst. 1 písm. c) CRD.⁹⁸ Místo toho může obchodník poskytnout jiné prostředky online komunikace, které umožní spotřebiteli uchovat si veškerou písemnou komunikaci, včetně data a času. Tyto prostředky by měly zajistit, aby mohl spotřebitel obchodníka urychleně kontaktovat a efektivně s ním komunikovat.⁹⁹ Návrh tak kodifikuje judikaturu SDEU, kdy například ve věci *Amazon EU* soud uvedl, že povinnost obchodníka dát spotřebiteli k dispozici komunikační prostředek způsobilý splňovat kritéria přímé a efektivní komunikace dle čl. 6 odst. 1 písm. c) CRD, nebrání tomu, aby uvedený obchodník poskytl jiné komunikační prostředky, než které jsou vyjmenovány v tomto ustanovení ke splnění těchto kritérií.¹⁰⁰

⁹⁴ Srov. čl. 4 odst. 4 písm. a) bod ii) a recitál 45 modernizační směrnice.

⁹⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019L0770>.

⁹⁶ Srov. recitál 41 preambule modernizační směrnice.

⁹⁷ Čl. 4 odst. 7 písm. a) modernizační směrnice pozměňující čl. 8 odst. 4 CRD.

⁹⁸ Recitál 46 preambule modernizační směrnice.

⁹⁹ Čl. 4 odst. 4 písm. a) bod i) modernizační směrnice, nahrazující čl. 6 odst. 1 písm. c) CRD.

¹⁰⁰ Věc C-649/17, *Amazon EU* [2019], ECLI:EU:C:2019:576.

3. Subjekty spotřebitelských smluv

Spotřebitelský vztah je vztah mezi obchodníkem – profesionálem a spotřebitelem – neprofesionálem. Tato kapitola obsahuje, jak důvody pro regulaci ochrany spotřebitele, tak definice těchto dvou subjektů.

3.1. Ideová východiska ochrany spotřebitele

„Spotřebitelské právo je souborem výjimek ad hoc z obecného konceptu občanského práva.“¹⁰¹

Podle SDEU je důvodem ochrany spotřebitele jeho slabší pozice vůči obchodníkovi. Ta je dána, jak jeho vyjednávací silou, tak úrovní jeho znalostí.¹⁰² Toto nerovné postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli může vést k tomu, že přistoupí na předem vyhotovené podmínky, aniž by mohl ovlivnit jejich obsah.¹⁰³ Pojem spotřebitel má dle generálního advokáta v případě *Costea*¹⁰⁴ objektivní povahu, to znamená, že je nezávislý na konkrétních znalostech, které dotyčná osoba může mít, nebo na informacích, která má tato osoba skutečně k dispozici.

Při chápání ochrany spotřebitele v rámci prostoru EU ovšem musíme jít dále. Právní předpisy EU v této oblasti slouží dvojímu účelu. Na jednu stranu jde o to, pomoci soukromým stranám (spotřebitelům) při ochraně jejich soukromých zájmů spojených s (údajným) porušováním práva EU. Na druhou stranu vymáhání práv soukromoprávní cestou zároveň přispívají spotřebitelé k celkovému dodržování práva, které je ve veřejném zájmu.¹⁰⁵ Tato dualita byla zdůrazněna již ve věci *Van Gend en Loos*¹⁰⁶, kde soud uvedl, že bdělost spotřebitelů při ochraně svých práv přispívá k účinnosti dohledu Komise a členských států.¹⁰⁷ Podobně je tomu tak například při ochraně životního prostředí. Veřejnost dostává přístup k právní ochraně, který je obvykle vyhrazen spíše institucím, aby mohla hrát aktivní roli při prosazování práva.¹⁰⁸

¹⁰¹ HURDÍK, J. Úvodní slovo. In: FIALA, Josef, Jan HURDÍK a Markéta SELUCKÁ, ed. *Současné aktuální otázky spotřebitelského práva: sborník příspěvků z konference konané na PrF MU dne 18.1.2008*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4568-2. S. 6- 8.

¹⁰² Věc C-472/11, Banif Plus Bank Zrt v C. Csipai [2013], ECLI:EU:C:2013:88; Věc C-96/14, J.-C. Van Hove v CNP Assurances SA [2015], ECLI:EU:C:2015:262.

¹⁰³ Věc C-488/11, Asbeek Brusse and de Man Garabito, [2013], ECLI:EU:C:2013:341, bod 31; Věc C-537/13, Šiba [2015], ECLI:EU:C:2015:14, bod 22.

¹⁰⁴ Věc C-110/14, Costea [2015], ECLI:EU:C:2015:538, bod 21.

¹⁰⁵ WILMAN, F.G. The End of the Absence? The Growing Body of EU Legislation on Private Enforcement and the Main Remedies It Provides For. *Common Market Law Review*. 2016, roč. 53, č. 4. s, 887-935. ISSN 0165-0750. S. 931.

¹⁰⁶ Věc C-26/62, Van Gend en Loos [1963], ECLI:EU:C:1963:1.

¹⁰⁷ Věc C-26/62, Van Gend en Loos [1963], ECLI:EU:C:1963:1, s. 13, odst. 5.

¹⁰⁸ Věc C-260/11, Edwards and Pallikaropoulos [2013], ECLI:EU:C:2013:221.

3.2. Definice pojmu spotřebitel

Termín spotřebitel a spotřebitelské smlouvy byl zakotven do obč. zák.¹⁰⁹ novelou teprve od roku 2001.¹¹⁰ Tato změna byla vyvolána potřebou dosáhnout kompatibility tuzemského právního řádu s legislativou Evropského společenství. Konkrétně došlo k promítnutí tří směrnic: UCTD, směrnice o podomním prodeji a směrnice o prodeji na dálku.¹¹¹

Spotřebitelem se dle této novely rozumí *osoba*, která při uzavírání a plnění smlouvy *nejedná v rámci své obchodní* nebo jiné podnikatelské činnosti.¹¹² Tato definice je přímo převzata z UCTD, podle které je spotřebitel *fyzická osoba*, která ve smlouvách, na které se vztahuje tato směrnice, jedná pro účely, které nespádají do rámce její obchodní nebo výrobní činnosti nebo povolání.¹¹³ Zároveň v CRD, která nahradila dvě zbývající výše uvedené směrnice, nalezneme totožnou definici. V současné tuzemské úpravě je spotřebitel chápán jako *člověk*, který *mimo rámec své podnikatelské činnosti* nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání *uzavírá smlouvu s podnikatelem* nebo s ním jinak jedná.¹¹⁴ Dále podle nařízení Řím I je spotřebitel *fyzická osoba*, která uzavřela smlouvu *za účelem, který se netýká její profesionální* nebo podnikatelské činnosti.¹¹⁵ Stejná kritéria nalezneme i v čl. 17 Brusel I bis. Nařízení Řím I a Brusel I bis jsou ovšem limitovány věcnou působností. Římská úmluva používá místo definice spotřebitele definici spotřebitelské smlouvy. Jde mimo jiné o smlouvy, jejichž předmětem je dodání zboží nebo poskytnutí služby určité osobě *za účelem, který nelze považovat za výkon povolání* nebo provozování živnostenské činnosti spotřebitele.¹¹⁶

Z výše uvedených definic lze shrnout, že spotřebitel je osoba, která splňuje následující kritéria:

- jde o fyzickou osobu;¹¹⁷
- jedná mimo svou obchodní, podnikatelskou nebo profesní činnost, tzn. jde o konečného spotřebitele ve vztahu k předmětu plnění.¹¹⁸

¹⁰⁹ Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (obč. zák.). In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020].

¹¹⁰ Zákon č. 367/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020]. Čl. I.

¹¹¹ Vláda: Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 367/2000 Dz. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020].

¹¹² Viz § 52 obč. zák.

¹¹³ Čl. 2 písm. b) UCTD.

¹¹⁴ Viz § 419 zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (o. z.). In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020].

¹¹⁵ Čl. 6 odst. 1 Řím I.

¹¹⁶ Čl. 5 odst. 1 Římské úmluvy.

¹¹⁷ Že jde pouze o fyzické osoby bylo potvrzeno ve věci C-541/99, Cape a Idealservice MN RE [2001], ECLI:EU:C:2001:625.

¹¹⁸ Věc C-89/91, Shearson Lehman Hutton v TVB [1993], ECLI:EU:C:1993:15, bod 22.

Jelikož je termín spotřebitel zaveden právem EU, je třeba při jeho interpretaci přihlídnout i k rozhodování SDEU, který se opakovaně o jeho výklad pokusil. SDEU pojem spotřebitele obecně vykládá přísněji,¹¹⁹ ale nechává možnost mírnější interpretace na národní úrovni. Soud se například zabýval víceúčelovými smlouvami, ve kterých je část uzavřena z pozice spotřebitele a část z pozice obchodníka. V takovém případě rozhodl, že osoba, jež uzavřela smlouvu týkající se zboží určeného zčásti k účelu podnikatelskému a zčásti k účelu, jež se netýká její podnikatelské činnosti, nemá právo dovolávat se prospěchu ze zvláštních pravidel o příslušnosti, ledaže je podnikatelský účel *natolik okrajový, že má zanedbatelnou úlohu* v celkovém kontextu dotčené transakce, přičemž pouhá skutečnost, že nepodnikatelská stránka převažuje, nemá v tomto ohledu vliv.¹²⁰ Dalším zajímavým případem je věc *Costea*¹²¹, kdy se SDEU zabýval otázkou, zda je advokát spotřebitelem podle UCTD. Dle SDEU advokát sice disponuje vysokou úrovní odborných znalostí,¹²² nicméně to neznamená, že není vůči obchodníkovi slabší stranou. Nejde totiž pouze o to posoudit úroveň informovanosti, ale také vyjednávací sílu.¹²³ Podle SDEU je fyzická osoba vykonávající povolání advokáta považována za „spotřebitele“, pokud uvedená smlouva nesouvisí s výkonem povolání tohoto advokáta.

3.3. Definice pojmu obchodník

Dle Řím I se za obchodníka považuje *osoba, která jedná v rámci výkonu své profesionální nebo podnikatelské činnosti*.¹²⁴ Stejná kritéria nalezneme i v čl. 17 Brusel I bis. UCPD definoval obchodníka jako *fyzickou nebo právnickou osobu, jež v obchodních praktikách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který lze považovat za provozování jejího obchodu, živnosti nebo řemesla anebo výkonu jejího svobodného povolání*.¹²⁵ Obdobnou definici nalezneme i v CRD, kde je dodáno, že jde o osobu *bez ohledu na to, zda je v soukromém či veřejném vlastnictví*.¹²⁶ Dle SDEU má být termín v obou směrnících vykládán jednotně.¹²⁷

Obecně lze konstatovat, že obchodníkem je osoba, která splní následující kritéria:

- jde o fyzickou nebo právnickou osobu;
- osoba je obchodník, prodejce nebo dodavatel, poskytovatel služeb; a
- jedná pro účely související se svým obchodem, živností nebo povoláním.

¹¹⁹ Věc C-464/01, Gruber [2005], ECLI:EU:C:2005:32 nebo Věc C-630/17, Milivojević [2019], ECLI:EU:C:2019:123, bod 87.

¹²⁰ Věc C-464/01, Gruber [2005], ECLI:EU:C:2005:32.

¹²¹ Věc C-110/14, Costea [2015], ECLI:EU:C:2015:538.

¹²² Věc C-537/13, Šiba [2015], ECLI:EU:C:2015:14, bod 23.

¹²³ Věc C-110/14, Costea [2015], ECLI:EU:C:2015:538, bod 27.

¹²⁴ Čl. 6 odst. 1 Řím I.

¹²⁵ Čl. 2 písm. b) UCPD.

¹²⁶ Čl. 2 odst. 2 CRD.

¹²⁷ Věc C-105/17, Kamenova [2018], ECLI:EU:C:2018:808, bod 29.

SDEU se zabýval intepretací těchto kritérií například v případě *Kamenova*¹²⁸, kde zkoumal, zda fyzická osoba, která na internetovém prodejním portálu zveřejňuje současně určitý počet inzerátů nabízejících k prodeji nové i použité zboží, může být považována za obchodníka ve smyslu UCPD a CRD. Soud rozhodl, že takovou osobu lze považovat za obchodníka pouze tehdy, pokud tato osoba jedná za účelem, který lze považovat za její obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo svobodné povolání. Posouzení, zda jde o obchodníka, záleží na mnoha okolnostech, mimo jiné například na tom, zda se prodej uskutečnil organizovaně, zda bylo účelem tohoto prodeje dosažení zisku, zda má prodávající právní status, který mu umožňuje činit akty obchodní povahy, zda je prodávající osobou povinnou k DPH apod.¹²⁹

¹²⁸ Věc C-105/17, *Kamenova* [2018], ECLI:EU:C:2018:808.

¹²⁹ Věc C-105/17, *Kamenova* [2018], ECLI:EU:C:2018:808, bod 38.

4. Internetové kontraktace se spotřebitelem

Do této kapitoly jsou zařazeny právní otázky týkající ochrany spotřebitele harmonizované na evropské úrovni, které mohou ovlivnit uzavírání přeshraničních smluv na internetu spotřebitelem, jejich platnost či platnost jejich ustanovení. Konkrétně se jedná o otázku zákazu zeměpisného blokování; způsoby, jakými mohou být smlouvy uzavírány; informační povinnost; a nakonec otázku standardizovaných smluvních podmínek.

4.1. Zákaz zeměpisného blokování

K zeměpisnému blokování dochází v případě, kdy obchodník z jednoho členského státu blokuje nebo omezuje online přístup k jeho službám zákazníkům z jiného členského státu, a to na základě státní příslušnosti, místa bydliště nebo usazení zákazníků (aktuální polohy), pokud to není opodstatněné objektivními kritérii.¹³⁰ Zeměpisné blokování v přeshraničním obchodu se týká třech oblastí, kterými jsou přístup k internetovým stránkám, přístup ke zboží a službám a platební transakce. Van Cleynenbreugel upozorňuje, že evropský zákonodárce zanedbává riziko obcházení normy, protože se nařízení zabývá pouze několika situacemi, přičemž všechny ostatní nechává mimo oblast působnosti práva EU. Další soukromoprávní jednání, byť jejich účinky mohou být velmi podobné účinkům zakázaného jednání, zůstávají legální.¹³¹

Nařízení se nevztahuje na vnitrostátní situace, kdy jsou všechny relevantní prvky transakce prováděny v rámci jediného členského státu (e-shop fungující v rámci jednoho státu).¹³² Dále se nevztahuje na finanční služby, hazardní hry nebo třeba zdravotní služby.¹³³ Do budoucna by naopak mohly být zahrnuty elektronicky poskytované služby, jež poskytují přístup k autorsky chráněným dílům, jde například o e-knihy, online televize nebo počítačový software.¹³⁴

Způsoby, jakými lze lokalizovat zákazníka je několik. Jedním z nejjednodušších způsobů je „sebe-lokace“, kdy například při registraci vyplní zákazník svoji adresu nebo mu stránka nabídne k výběru seznam zemí a po provedení výběru ho přesměruje. Dalším způsobem je využití data, která jsou pro zákazníka obtížná změnit nebo skrýt, jde například o místo odletu při nakupování letenek nebo adresa doručení zásilky. Existují i lokalizační nástroje, které poskytují

¹³⁰ Čl. 1 odst. 1 a recitál 1 nařízení o zeměpisném blokování.

¹³¹ VAN CLEYNENBREUGEL 2017 op. cit., s. 52-53.

¹³² Čl. 1 odst. 2 nařízení o zeměpisném blokování.

¹³³ Čl. 1 odst. 3 nařízení o zeměpisném blokování.

¹³⁴ Čl. 9 odst. 2 nařízení o zeměpisném blokování. Viz také Ministerstvo průmyslu a obchodu. Nařízení o zákazu geoblockingu v otázkách a odpovědích. In: *Mpo.cz* [online]. 2018 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitri-trh-eu/narizeni-o-zakazu-geoblockingu-v-otazkach-a-odpovedich--241412/>.

přesnější, byť ne dokonalé, informace, a to využíváním IP adres¹³⁵ uživatelů. Jakmile se zařízení připojí k internetu, oznámí svou IP adresu a umožní tak dohledat lokaci.¹³⁶

O rozdílu mezi přístupem ke službám obchodníka v členském státě a zaměřením činnosti obchodníka na členský stát více v kapitole 5.3.

4.1.1. Přístup k internetovým stránkám elektronických obchodů

Při přeshraničním obchodování online nesmí obchodník omezit nebo blokovat přístup zákazníka na jeho internetové stránky či aplikace z důvodu státní příslušnosti zákazníka, jeho místa bydliště nebo místa usazení. To se vztahuje na internetové stránky, které slouží k přístupu k jeho zboží nebo službám za účelem uzavření transakce (tzv. e-shopy), nikoliv stránky určené pouze k prezentování obchodníka.¹³⁷ Obchodník dále nesmí pro stejné důvody zákazníka přesměrovat na jinou internetovou stránku, která by se lišila od původně zvolené internetové stránky, ledaže by s tím zákazník předem výslovně souhlasil. Zákazník by měl mít však stále přístup i k původní stránce.¹³⁸ Obchodníci nadále mohou provozovat více verzí svých internetových stránek, nicméně by přesměřovávat neměli dělat bez vědomí zákazníků. Souhlas stačí udělit jen jednou, samozřejmě s možností odvolání.¹³⁹

Výjimkou z obecného zákazu přesměrování je situace, kdy je to nezbytné pro zajištění dodržování unijního nebo vnitrostátního práva.¹⁴⁰ Jde například o situaci, kdy je z důvodu právních předpisů zabráněno zobrazení zakázaného obsahu v některém členském státě.¹⁴¹ Toto přesměrování pak musí být zákazníkovi vysvětleno.¹⁴²

4.1.2. Rovný přístup ke zboží a službám

Další oblastí, kterou nařízení o zeměpisném blokování upravuje, je rovný přístup ke zboží a službám. Obchodník dle nařízení nesmí rozlišovat mezi zákazníky na základě státní příslušnosti, místa bydliště či místa usazení, a to ve třech případech:

- a) jde-li o koupi zboží v členském státě, kam obchodník zboží dodává, nebo je odebráno v místě, na kterém se se zákazníkem dohodli;

¹³⁵ IP (internetový protokol) adresa je adresa každého zařízení připojeného k internetu. ManagementMania. IP adresa. In: *Managementmania.com* [online]. 3. 1. 2017 [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/ip-adresa>.

¹³⁶ TRIMBLE, Marketa. The Future of Cybertravel: Legal Implications of the Evasion of Geolocation. *Fordham Intellectual Property. Media & Entertainment Law Journal*. 2012, roč. 22, č. 3, s. 567-657. ISSN 10799699. S. 592-594.

¹³⁷ Viz čl. 3 odst. 1 ve spojení s čl. 1 odst. 16 nařízení o zeměpisném blokování.

¹³⁸ Čl. 3 odst. 2 nařízení o zeměpisném blokování.

¹³⁹ Recitál 20 nařízení o zeměpisném blokování.

¹⁴⁰ Čl. 3 odst. 3 nařízení o zeměpisném blokování.

¹⁴¹ Recitál 21 nařízení o zeměpisném blokování.

¹⁴² Čl. 3 odst. 3 nařízení o zeměpisném blokování.

- b) jde-li o cloudové služby¹⁴³, vyjma poskytování děl chráněných autorskými právy;
- c) jde-li o služby poskytované přímo v členském státě (např. ubytování nebo nájem automobilu).¹⁴⁴

Obchodníci nemohou odmítnout zákazníky z jiných zemí, ale nemají povinnost doručovat do jejich země.¹⁴⁵ Pokud bude chtít například český spotřebitel nakoupit oblečení na německém e-shopu, má na to právo za stejných podmínek jako spotřebitel německý. Obchodník ovšem nemá povinnost zaslat zboží do České republiky, pokud dodání zboží do České republiky nenabízel. Zákazník si musí doručení zajistit sám.¹⁴⁶

Obchodník nesmí diskriminovat podle výše uvedených kritérií ani v ceně za zboží. To mu ale nebrání rozlišovat cenu podle jiných kritérií, jako například členství v určitém sdružení, nebo nabízet rozdílné ceny v kamenném obchodě a na internetu.¹⁴⁷ Toto pravidlo nemá vést k harmonizaci cen, cenová nabídka na různých jazykových verzích e-shopu se může lišit, zákazník ovšem nesmí mít přístup na jiné verze zablokovaný. Zákazník by měl mít stejné podmínky nákupu jako ostatní zákazníci této verze e-shopu.¹⁴⁸

4.1.3. Platební transakce

Co se týče platebních prostředků, může si obchodník zvolit, jaké z nich bude využívat. Pokud je platba prováděna elektronicky, splňuje požadavky na ověření podle směrnice o platebních službách na vnitřním trhu¹⁴⁹, a v měně, kterou přijímá obchodník, nemůže být zákazník diskriminován na základě státní příslušnosti, místě bydliště či usazení nebo z důvodu místa vydání platebního prostředku, umístění platebního účtu nebo usazení poskytovatele platební služby.¹⁵⁰

¹⁴³ Jako cloudová služba se označuje taková služba, program či aplikace, která nepracuje lokálně na počítači, ale která je výhradně (nebo z větší části) dostupná uživateli vzdáleně přes síť či internet. RYLICH, Jan. Cloudové služby: Data i počítače v oblacích. *Ikaros.cz* [online]. 2012, roč. 16, č. 9 [cit. 11. 3. 2020]. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/13965>.

¹⁴⁴ Čl. 4 odst. 1 nařízení o zeměpisném blokování.

¹⁴⁵ Ecommerce News europe. EU ends geoblocking in ecommerce. Ecommerce News. In: *Ecommercenews.eu* [online]. December 4, 2018 [cit. 27. 02. 2020]. Dostupné z: <https://ecommercenews.eu/eu-ends-geoblocking-in-ecommerce/>.

¹⁴⁶ Evropské spotřebitelské centrum. Zákaz geoblockingu v EU omezuje diskriminaci. In: *Evropskyspotrebitel.cz* [online]. Praha, 28. dubna 2019 [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z: <https://evropskyspotrebitel.cz/novinky/zakaz-geoblockingu-v-eu-omezuje-diskriminaci-2>. Viz také recitál 28 nařízení o zeměpisném blokování.

¹⁴⁷ Recitály 23 a 27 a čl. 4 odst. 2 nařízení o zeměpisném blokování.

¹⁴⁸ Ministerstvo průmyslu a obchodu. Nařízení o zákazu geoblockingu v otázkách a odpovědích. In: *Mpo.cz* [online]. 2018 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitri-trh-eu/narizeni-o-zakazu-geoblockingu-v-otazkach-a-odpovedich--241412/>.

¹⁴⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32015L2366>.

¹⁵⁰ Čl. 5 nařízení o zeměpisném blokování.

Obchodník tak nesmí odmítnout platební kartu, kterou obvykle přijímá, jenom proto, že je vydána bankou jiného členského státu. Zákazník nakupující na jedné verzi e-shopu nemůže mít jiné možnosti platby, než jaké má zákazník na jiné verzi e-shopu, například nemůže dojít k situaci, kdy má zákazník na české verzi e-shopu možnost platby kartou a bankovním převodem, zatímco zákazník na německé verzi e-shopu má možnost platit pouze kartou.

4.2. Způsoby uzavírání smluv

Právo v případě písemné formy právního jednání uznává jak podobu listinou, tak podobu elektronickou.¹⁵¹ V českém¹⁵² i evropském právu je elektronická podoba rovná podobě listinné. Aby bylo písemné právní jednání podle českého práva platné, musí být podepsáno,¹⁵³ byť elektronicky¹⁵⁴. Právní jednání učiněné elektronicky bude ovšem platné i tehdy, pokud použitá technologie dokáže zachytit obsah a určit jednající osoby.¹⁵⁵ Tímto způsobem jsou v praxi často uzavírané smlouvy spotřebitelem v internetových obchodech. Spotřebitel si vybere zboží, vyplní své identifikační a kontaktní údaje a odsouhlasí podmínky. Vše je zachyceno v systému obchodníka, čímž je splněna zákonná povinnost o určení osob i obsahu smlouvy.¹⁵⁶ Snaha zrovnoprávnit elektronické jednání s písemným je celosvětový právní trend. Příkladem je vznik Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace¹⁵⁷ na půdě OSN, jejíž cílem je usnadnit používání elektronických komunikací v mezinárodním obchodu zajištěním toho, že uzavřené smlouvy a jiná komunikace vyměňovaná elektronicky jsou stejně platné a vymahatelné jako jejich tradiční ekvivalenty v papírové podobě. Tato úmluva je účinná již ve 12 státech včetně například Ruska či Singapuru.¹⁵⁸ Na spotřebitelské vztahy se ovšem neaplikuje.¹⁵⁹

Obecně můžeme chápat internetovou kontraktaci jako automatizovaný proces uzavírání smlouvy, který se uskutečňuje pomocí počítačů.¹⁶⁰ Rozlišujeme především dva způsoby, jakými může spotřebitel uzavřít smlouvu na internetu, a to pomocí e-mailu nebo webové stránky.¹⁶¹

¹⁵¹ DONÁT, Josef a Jan TOMÍŠEK. *Právo v síti: průvodce právem na internetu*. V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-610-4. S. 159.

¹⁵² Viz § 3026 o. z.

¹⁵³ Viz § 561 odst. 1 o. z.

¹⁵⁴ Evropská legislativa rozlišuje tři úrovně elektronického podpisu: prostý, zaručený a kvalifikovaný.

¹⁵⁵ Ustanovení § 562 odst. 1 o. z.

¹⁵⁶ DONÁT, TOMÍŠEK 2016 op. cit., s. 160.

¹⁵⁷ Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace ze dne 23. listopadu 2005. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/06-57452_ebook.pdf.

¹⁵⁸ United Nations Commission On International Trade Law. Status: United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts (New York, 2005). In: *Uncitral.un.org* [online]. [cit. 6. 3. 2020] Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/texts/ecommerce/conventions/electronic_communications/status.

¹⁵⁹ Čl. 2 odst. 1 písm. a) Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace ze dne 23. listopadu 2005.

¹⁶⁰ WANG, Faye Fangfei. *Law of electronic commercial transactions: contemporary issues in the EU, US and China*. Second edition. New York, NY: Routledge, 2014. ISBN 978-0-415-83224-3. S. 35

¹⁶¹ WANG 2014 op. cit., s. 37.

První z metod se uskutečňuje pomocí e-mailu, kdy spotřebitel učiní e-mailem nabídku nebo nabídku přijme. Tento proces funguje podobně jako zasílání skrze poštovní schránky: odesílatel požadovanou informaci odešle ze své e-mailové adresy, poskytovateli internetových služeb zajistí přenos a příjemce informaci obdrží na své e-mailové adrese.¹⁶²

Druhou metodu nazýváme *webwrap* nebo *clickwrap* a uskutečňuje se pomocí World Wide Webu (WWW). Prodejce zveřejní zboží na své internetové stránce. Pokud se zákazník rozhodne zboží zakoupit, klikne na příslušné pole.¹⁶³ Obchodník musí zajistit, aby spotřebitel při učinění objednávky výslovně vzal na vědomí, že se objednávkou zavazuje k zaplacení. Nedodrží-li obchodník toto pravidlo, není spotřebitel smlouvou nebo objednávkou vázán.¹⁶⁴ Tlačítko může být označené například jako „Přijmout“, „Souhlasím“, „Objednávka zavazující k platbě“ nebo jinou odpovídající a jednoznačnou formulací, která upozorní na skutečnost, že podáním objednávky vzniká povinnost zaplatit obchodníkovi. Tento krok představuje jakési přenesení zboží k pokladnímu.¹⁶⁵ Kliknutím se vytváří smlouva mezi zákazníkem a obchodníkem. Zde vyvstává otázka, nakolik je zákazník schopen ovlivnit znění smlouvy a zda je vůbec seznámen s jejím obsahem. V praxi se tato metoda uzavírání smlouvy často kombinuje s metodou první, tedy po nákupu zboží přijde do e-mailové schránky zákazníka ještě potvrzující zpráva.¹⁶⁶

Méně častou metodou je uzavření *browse-web* smlouvy, která obsahuje odkaz, pod kterým jsou například obchodní podmínky. Zde je problematické určit, zda se druhá strana seznámila s obsahem smlouvy pod odkazem.¹⁶⁷

V rámci spotřebitelských obchodů je důležité, aby před podáním objednávky mohl spotřebitel zkontrolovat a případně změnit vstupní údaje, které do objednávky vložil.¹⁶⁸ Poskytovatel služby je povinen příjemci neprodleně elektronickou cestou potvrdit příjem objednávky.¹⁶⁹ Potvrzení by mělo obsahovat identifikaci objednávky, např. číslem nebo jejím obsahem, jakož i sdělení podnikatele, že byla doručena.¹⁷⁰ Povinnosti umožnit kontrolu a zaslání potvrzení se neuplatní, pokud jde o uzavření smlouvy výhradně e-mailem.¹⁷¹

¹⁶² WANG 2014 op. cit., s. 36.

¹⁶³ WANG 2014 op. cit., s. 36-37.

¹⁶⁴ Čl. 8 odst. 2 část 2 CRD.

¹⁶⁵ WANG 2014 op. cit., s. 36-37.

¹⁶⁶ WANG 2014 op. cit., s. 36-37.

¹⁶⁷ BRODEC 2019, op. cit., s. 225.

¹⁶⁸ Viz § 1826 o. z. Čl. 11 odst. 2 směrnice o elektronickém obchodu.

¹⁶⁹ Čl. 11 směrnice o elektronickém obchodu.

¹⁷⁰ HULMÁK, Milan. In: HULMÁK a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§ 1721-2054): komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-535-0. S. 536.

¹⁷¹ Čl. 11 směrnice o elektronickém obchodu. Viz § 1827 o. z.

4.3. Informační povinnost

Nespornou výhodou smluv uzavíraných na internetu je jejich rychlost. Na druhou stranu s sebou tato forma kontraktace přináší i obrovská rizika, která jsou dána především nemožností ověřit si existenci protistrany nebo kvalitu zboží. Tato nevýhoda společně s ochranou slabší strany zavdala příčinu ke speciální povinnosti informovat spotřebitele o zboží a obchodníkovi samotnému. Seznamy standardizovaných informačních povinností jsou charakteristickým znakem směrnic EU v oblasti spotřebitelského práva, které vycházejí z informačního paradigma a modelu průměrného spotřebitele.¹⁷² Podle ustálené judikatury SDEU platí, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska vyjednávací síly i úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistoupí na podmínky předem vyhotovené prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah.¹⁷³ Podle Schmida je informační povinnost nejvýznamnější a nejčastější regulační nástroj v evropském spotřebitelském právu. Tento nástroj je inspirován modelem nedostatečně informovaného spotřebitele, který je schopen racionálního rozhodování až po obdržení odpovídajících informací.¹⁷⁴

4.3.1. Informace dle CRD

Konkrétní požadavky na informace, které musí být poskytnuty spotřebiteli v případě smluv uzavřených na dálku najdeme v čl. 6 CRD. Obchodník má například povinnost sdělit následující informace: vlastnosti zboží nebo služeb; totožnost; adresu a kontakt; celkovou cenu nebo způsob jejího výpočtu; podmínky platby, dodání a plnění; informace o možnosti odstoupení od smlouvy či připomenutí existence zákonné záruky za soulad zboží se smlouvou. Dále v čl. 8 CRD jsou rozvedeny formální požadavky na smlouvy uzavřené na dálku. Obchodník musí povinně poskytované informace zpřístupnit spotřebiteli způsobem odpovídajícím použitému prostředku komunikace na dálku, a to jasným a srozumitelným jazykem. V případě smluv uzavíraných elektronickými prostředky zavazujících spotřebitele k zaplacení, upozorní obchodník spotřebitele jasným a výrazným způsobem a bezprostředně před tím, než spotřebitel učiní objednávku, na hlavní vlastnosti zboží, jeho cenu a dobu platnosti či trvání smlouvy.¹⁷⁵ Zajímavostí je, že směrnice myslela i na smlouvy uzavírané pomocí chytrých telefonů, kde je z povahy věci méně prostoru na poskytnutí informací. CRD proto stanovuje obchodníkovi povinnost uvést alespoň informace o

¹⁷² BUSCH, Christoph. Implementing Personalized Law: Personalized Disclosures in Consumer Law and Data Privacy Law. *University of Chicago Law Review*. 2019, roč. 86, č. 2, s. 309-332. ISSN 0041-9494. S. 309.

¹⁷³ Věc C-484/08, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid [2010], ECLI:EU:C:2010:309.

¹⁷⁴ SCHMID, Christoph. The Thesis of the Instrumentalisation of Private Law by the EU in a Nutshell. In: JOERGES, Christian a TOMMI RALLI (eds). *European Constitutionalism without: Private Law Private Law without Democracy*. Oslo: ARENA and authors, 2011. ISBN 978-82-93137-31-3. S. 25.

¹⁷⁵ Čl. 8 odst. 2 část první CRD.

hlavních znacích zboží; svou totožnost; celkovou cenu; informace o právu odstoupit od smlouvy a informace o době platnosti smlouvy.¹⁷⁶ Internetové stránky elektronického obchodu musí nejpozději na počátku objednávkového procesu jasně a čitelně uvést, zda platí nějaká omezení pro dodání zboží a jaké způsoby platby jsou přijímány. Spotřebitel by měl v případě smluv uzavíraných na dálku prostřednictvím internetových stránek možnost přečíst si hlavní části smlouvy a plně jim porozumět předtím, než podá svou objednávku.¹⁷⁷ Tyto části smlouvy proto musí být zobrazeny v těsné blízkosti potvrzení, které je vyžadováno pro podání objednávky. Je rovněž důležité zajistit, aby byl spotřebitel v takových situacích schopen určit okamžik, od kterého přijímá závazek zaplatit obchodníkovi. Pozornost spotřebitele by proto měla být zaměřena prostřednictvím jednoznačné formulace na skutečnost, že podání objednávky s sebou nese závazek zaplatit obchodníkovi.¹⁷⁸

4.3.2. Dle směrnice o elektronickém obchodu

Informační povinnost je podle CRD doplnění směrnice o elektronickém obchodu.¹⁷⁹ Ta naopak zase uvádí, že doplňuje právo Společenství platné pro služby informační společnosti, aniž je dotčena úroveň ochrany v oblasti zájmů spotřebitelů, nebude-li tím omezen volný pohyb služeb informační společnosti.¹⁸⁰

Obchodník musí dle této směrnice například informovat: zda je zapsán v obchodním rejstříku nebo v obdobném veřejném rejstříku; o obchodním rejstříku, v němž je zapsán a o jeho identifikačním čísle nebo obdobném identifikačním prostředky uvedeném v rejstříku.¹⁸¹ Vedle toho musí být ceny za služby informační společnosti jasné a jednoznačné, jsou-li uvedeny, a musí upřesnit, zda jsou v ceně zahrnuty i daně a poplatky za dodávku.¹⁸² Zde se projevuje rozdíl v přístupu oproti USA. Zatímco v USA se bude uvedená a konečná cena lišit, EU chce pro spotřebitele zaručit co nejvíce informací. Evropský spotřebitel musí proto konečnou cenu znát od začátku.¹⁸³

Pro uzavření smlouvy před tím, než příjemce podá objednávku, musí poskytovatel služby poskytnout informace o jednotlivých technických krocích vedoucí k uzavření smlouvy; zda je smlouva po svém uzavření poskytovatelem služby archivována a zda je přístupná; technické prostředky pro zjištění a opravu omylů vzniklých při zadávání dat před podáním objednávky či jazyky nabízené pro uzavření smlouvy. Po uzavření smlouvy je obchodník povinen poskytnout

¹⁷⁶ Čl. 8 odst. 4 CRD.

¹⁷⁷ Recitál 39 CRD.

¹⁷⁸ Recitál 39 CRD.

¹⁷⁹ Čl. 6 odst. 8 CRD.

¹⁸⁰ Čl. 1 odst. 3 směrnice o elektronickém obchodu.

¹⁸¹ Čl. 5 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu.

¹⁸² Čl. 5 odst. 2 směrnice o elektronickém obchodu.

¹⁸³ HRÁDEK 2001 op. cit.

spotřebiteli v textové podobě kromě znění smlouvy i znění všeobecných obchodních podmínek.¹⁸⁴ Smluvní ustanovení a obecné obchodní podmínky musí být příjemci poskytnuty v takové formě, aby je mohl uchovávat a reprodukovat.¹⁸⁵ Nesplnění informační povinnosti nemá vliv na vznik smlouvy,¹⁸⁶ nicméně může vést k obecným právním následkům, např. neplatnosti smlouvy pro omyl¹⁸⁷ nebo ke vzniku práva na náhradu újmy^{188, 189}

4.4. Standardizované smluvní podmínky

Standardizované smluvní podmínky přináší obecně výhody i nevýhody. Mezi jejich pozitiva můžeme zařadit snížení transakčních nákladů. Obsah nemusí být pokaždé individuálně sjednán, což umožňuje masové uzavírání smluv. V případě, že právní předpisy neřeší všechny otázky právního vztahu, mohou předem stanovené obchodní podmínky nabídnout i vyšší právní jistotu ohledně úpravy specifických situací, které by mohly v budoucnu nastat.¹⁹⁰ Negativem zůstává, že silnější strana má často možnost diktovat jednotlivé smluvní podmínky, aniž by je druhá strana mohla ovlivnit. Ta má možnost pouze přijmout navrhované podmínky, anebo smlouvu vůbec neuzavřít.¹⁹¹ Silnější strana tak může vnutit slabší straně nevýhodné smluvní podmínky.¹⁹² Navíc jsou mnohdy pro druhou stranu podmínky nesrozumitelné a příliš rozsáhlé.

Před nepřiměřenými podmínkami ve smlouvách je zajištěna ochrana několika právními prostředky: a) interpretací (pravidlo *contra proferentem*); b) správnou inkorporací všeobecných obchodních podmínek; a v neposlední řadě c) hmotněprávní kontrolou.

Pravidlo *contra proferentem* se používá v souvislosti s vytvářením písemných dokumentů a znamená, že nejednoznačné ustanovení se vykládá proti osobě, která jazyk vybrala.¹⁹³ V českém právu jej nalezneme pod § 557 o. z., který stanoví, že připouští-li použitý výraz různý výklad, vyloží se v pochybnostech k tíži toho, kdo výrazu použil jako první.

4.4.1. Inkorporace obchodních podmínek

Jednou z možných ochran před nepřiměřeným ujednáním v obchodních podmínkách je kontrola toho, jakým způsobem se tato ujednání mohou stát součástí smlouvy. Jestliže mají být

¹⁸⁴ Viz § 1827 odst. 2 o. z.

¹⁸⁵ Čl. 10 směrnice o elektronickém obchodu. Viz § 1826 a § 1827 o. z.

¹⁸⁶ Viz § 1725 a násl. o. z.

¹⁸⁷ Viz § 583 o. z.

¹⁸⁸ Viz § 2910 o. z.

¹⁸⁹ HULMÁK 2014 op. cit., s. 529.

¹⁹⁰ DOBIÁŠ, Petr a Michal MALACKA. *Obchodní podmínky v mezinárodním obchodním styku*. Praha: Leges, 2019. Praktik. ISBN 978-80-7502-296-7. S. 27-28.

¹⁹¹ DOBIÁŠ, MALACKA op. cit., s. 27-28.

¹⁹² Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, č. 89/2012 Dz. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020]. K § 1798 až 1801.

¹⁹³ Black's law dictionary. *Contra proferentem*. In: *Blacks_law.enacademic.com* [online]. HENRY CAMPBELL BLACK, M. A. 1990 [cit. 20. 11. 2019]. Dostupné z: https://blacks_law.enacademic.com/5936/contra_proferentem.

obchodní podmínky součástí smlouvy, vyžaduje se souhlas obou smluvních stran.¹⁹⁴ Mezi nejznámějšími metodami inkorporace můžeme uvést podpis nebo odkaz.¹⁹⁵ Tyto metody se pak dají aplikovat i v elektronickém prostředí.

Inkorporace podpisem je v podstatě zahrnutí obchodních podmínek do vlastní smlouvy. V takovém případě není pochyb, že souhlas akceptanta zahrnuje i obchodní podmínky. Ve své podstatě se však o obchodní podmínky nejedná, jde o vlastní smlouvu, přímé ujednání.¹⁹⁶ V online prostředí se k podpisu takové smlouvy užije elektronický podpis. Ten je rovnocenný běžnému podpisu.¹⁹⁷ Elektronický podpis může být vyjádřen například podpisem v zašifrované e-mailové zprávě nebo zaškrtnutím tlačítka „Souhlasím“ v internetovém formuláři.¹⁹⁸

Další metodou, která je způsobilá zavázat strany obchodními podmínkami je odkaz. Pro platnou inkorporaci je třeba, aby byly splněny tři kritéria: 1) ve správném čase; 2) ve smlouvě; a 3) musí být zajištěné přiměřené kroky k seznámení druhé strany s podmínkami.¹⁹⁹ Akceptant by měl mít skutečnou možnost se seznámit s podmínkami smlouvy dříve, než jsou platně začleněny do smlouvy.²⁰⁰ Jestliže je smlouva uzavírána elektronicky přes webové rozhraní, je proto například nezbytné, aby odkaz byl umístěn v části, kde dochází k objednávce, tzn., aby se neobjevil až po provedení objednávky nebo aby byl umístěn mimo kontext objednávkového formuláře.²⁰¹ V českém právu umožňuje inkorporaci smluvních podmínek odkazem § 1751 odst. 1 o. z.

SDEU ve věci *RWE Vertrieb*²⁰² povinnost informovat spotřebitele o obchodních podmínkách předem vyvodil z čl. 5 a recitálu 20 UCTD, protože mají podle soudu pro spotřebitele zásadní význam. Zejména na základě těchto informací se spotřebitel rozhoduje, zda chce být vázán podmínkami, které prodávající nebo poskytovatel služeb vyhotovil předem. S tímto názorem polemizuje Rutgers.²⁰³ Aby mohl spotřebitel učinit informované rozhodnutí, musel by podmínky skutečně číst předem, což se ve skutečnosti spíše neděje.²⁰⁴ Potřeba obchodních podmínek je ovšem ve chvíli, kdy spotřebitel potřebuje určit svá práva při sporu, například možnost odstoupit

¹⁹⁴ HULMÁK 2014 op. cit., s. 150.

¹⁹⁵ WANG 2014 op. cit., s. 74.

¹⁹⁶ HULMÁK 2014 op. cit., s. 150.

¹⁹⁷ Viz § 561 a § 562 o. z.

¹⁹⁸ WANG 2014 op. cit., s. 74.

¹⁹⁹ WANG 2014 op. cit., s. 74.

²⁰⁰ Věc C-92/11, *RWE Vertrieb* [2013], ECLI:EU:C:2013:180.

²⁰¹ CSACH, Kristián. *Štandardné zmluvy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Autorské publikácie. ISBN 9788073801991. S. 81.

²⁰² Věc C-92/11, *RWE Vertrieb* [2013], ECLI:EU:C:2013:180.

²⁰³ RUTGERS, Jacobien. Business First. A Comment on the Adoption of Standard Terms under the American Restatement of the Law Consumer Contracts from a European Union Perspective. *European Review of Contract Law*. 2019, roč. 15, č. 2, s. 130-147. ISSN 1614-9939.

²⁰⁴ BEN-SHAHAR, Omri. The Myth of the 'Opportunity to Read' in Contract Law. *European Review of Contract Law*. 2009, roč. 5, č. 1, s. 1-28. ISSN 1614-9920.

od smlouvy.²⁰⁵ Proto je srozumitelnost standardizovaných podmínek relevantní nejen před uzavřením smlouvy, ale také během nebo po plnění smlouvy.²⁰⁶ Ve výzkumu²⁰⁷, který se zabýval rozdíly ve spotřebitelském jednání v případě složitých smluvních podmínek a lépe srozumitelných podmínek v pojistných smlouvách, přičemž obsah smluvních podmínek byl shodný, bylo zjištěno, že snazší jazyk zvyšuje důvěru spotřebitelů. Zvýšila se také očekávání spotřebitelů ohledně částky, kterou by pojišťovna odškodnila, kdyby utrpěli škodu. Obecně byli ochotnější hledat informace a zapojit právní experty.²⁰⁸ Z toho lze vyvodit závěr, že je pro obchodníky výhodnější podmínky spíše komplikovat, aby zabránily stížnostem spotřebitelů. Tento závěr ospravedlňuje důvod, proč se vyžaduje, aby smluvním podmínkám spotřebitel rozuměl a aby pro něj byla jasná a srozumitelná nejen z gramatického hlediska, ale aby mu byly též jasné a srozumitelné hospodářské důvody použití smluvní klauzule.²⁰⁹

V EU je pro posílení práv spotřebitele stanovena povinnost obchodníka poskytnout spotřebiteli potvrzení o uzavřené smlouvě na trvalém nosiči v přiměřené lhůtě po uzavření smlouvy uzavírané na internetu.²¹⁰ SDEU se v rozhodnutí *Content Services*²¹¹ zabýval otázkou možnosti zaslání obchodních podmínek spotřebiteli pouze pomocí hypertextového odkazu. V tomto rozhodnutí jasně stanovil, že takový způsob je nedostatečný, protože není možné očekávat, že by si spotřebitel podmínky preventivně uložil. V takovém případě má obchodník možnost obchodní podmínky jednostranně měnit. Vhodnější způsob se proto jeví zaslání obchodních podmínek e-mailem.²¹² Ve svém rozhodnutí se konkrétně zabýval otázkou, zda čl. 5 odst. 1 původní směrnice o ochraně spotřebitele musí být vykládán v tom smyslu, že obchodní počínání, které spočívá v tom, že informace uvedené v tomto ustanovení jsou spotřebiteli zpřístupněny pouze prostřednictvím hypertextového odkazu na internetové stránky dotyčného podniku, splňuje požadavek stanovený v uvedeném ustanovení. Podle původní směrnice o ochraně spotřebitele totiž musí spotřebitel včas obdržet potvrzení relevantních informací písemně nebo jiným stálým, jemu dosažitelným a přístupným komunikačním prostředkem, pokud mu již nebyly poskytnuty před uzavřením smlouvy. Soud konstatoval, že za „stálý komunikační prostředek“ považuje prostředek, který spotřebiteli umožní uložit si uvedené informace určené jemu osobně, a

²⁰⁵ Věc C-49/11, *Content Services* [2012], ECLI: ECLI:EU:C:2012:419.

²⁰⁶ RUTGERS 2019 op. cit., s. 135.

²⁰⁷ RUTGERS 2019 op. cit., s. 136

²⁰⁸ VAN BOOM, Willem H., DESMET, Pieter a VAN DAM, Mark. “If It’s Easy to Read, It’s Easy to Claim”—The Effect of the Readability of Insurance Contracts on Consumer Expectations and Conflict Behaviour. *Journal of Consumer Policy*. 2016, roč. 39, č. 2, s. 187–197. ISSN 0168-7034. S. 194-195.

²⁰⁹ Věc C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai* [2014], ECLI:EU:C:2014:282.

²¹⁰ Čl. 8 odst. 7 CRD.

²¹¹ Věc C-49/11, *Content Services* [2012], ECLI: ECLI:EU:C:2012:419.

²¹² DONÁT, TOMÍŠEK 2016 op. cit., s. 182.

zaručuje, že nedojde ke změně jejich obsahu, jakož i jejich přístupnost po přiměřenou dobu a umožňuje spotřebiteli jejich reprodukci v nezměněném stavu. Soud vyvodil, že zpřístupnění informací pouze prostřednictvím hypertextového odkazu na internetové stránky podniku, nesplňuje požadavky mimo jiné proto, že internetové stránky nelze považovat za „stálý komunikační prostředek“. V CRD, která nahradila původní směrnici o ochraně spotřebitele, je toto pravidlo obsaženo v čl. 8 odst. 7, podle kterého je obchodník povinen poskytnout spotřebiteli potvrzení o uzavřené smlouvě na trvalém nosiči v přiměřené lhůtě po uzavření smlouvy uzavírané na dálku, a nejpozději v okamžiku dodání zboží. Toto potvrzení zahrnuje i povinně poskytované informace, pokud je neposkytl obchodník spotřebiteli již před uzavřením smlouvy. Vzhledem k tomu, že „stálý komunikační prostředek“ byl nahrazen termínem „trvalý nosič“, je možné tuto judikaturu považovat i nadále za platnou. Dle výkladu Wanga není problematické vyslovené hypertextový odkaz, ale fakt, že odkazoval na podmínky, které mohly být jednostranně měněny. Kdyby šlo o hypertextový odkaz na PDF dokument, který lze uložit a znovu načíst, takový PDF dokument by mohl být považován za stálý komunikační prostředek.²¹³

SDEU se později zabýval podobnou otázkou ještě ve vztahu k samotné technice „kliknutí“, tzv. click-wrapping, jako souhlasu se obchodními podmínkami. V tomto sporu ovšem nevystupoval spotřebitel. Ve věci *El Majdoub*²¹⁴ se soud konkrétně zabýval čl. 23 odst. 2 Brusel I²¹⁵, dle kterého jsou písemné formě rovnocenná veškerá sdělení elektronickými prostředky, která umožňují trvalý záznam dohody. Šlo o otázku možnosti přijmout tímto způsobem ustanovení o příslušnosti soudu. Technika click-wrappingu spočívá v tom, že potenciální kupující musí zaškrtnutím příslušného políčka před uskutečněním koupě výslovně přijmout obchodní podmínky prodávajícího. Tento úkon však automaticky nevede k otevření dokumentu obsahujícího obchodní podmínky prodávajícího, jelikož je nezbytné další kliknutí na konkrétní hypertextový odkaz sloužící tomuto účelu. Dle soudu je třeba nejprve zkoumat, zda ustanovení o příslušnosti bylo skutečně předmětem souhlasu účastníků, který musí být vyjádřen jasně a přesně. Zaškrtnutí příslušného políčka na internetových stránkách prodávajícího lze podle soudu považovat za vyjádření souhlasu se všeobecnými obchodními podmínkami. Poté je třeba také zkoumat možnost trvalého záznamu. To vyžaduje, aby byla nabídnuta *možnost* dlouhodobě zaznamenat dohodu o příslušnosti, bez ohledu na to, zda znění všeobecných podmínek bylo kupujícím skutečně dlouhodobě zaznamenáno poté či předtím, než zaškrtnul políčko s vyjádřením, že přijímá zmíněné podmínky. Jelikož je dle soudu účelem ustanovení postavit některé formy

²¹³ WANG 2014 op. cit., s. 77.

²¹⁴ Věc C-322/14, *El Majdoub* [2015], ECLI:EU:C:2015:334.

²¹⁵ Dnes totožné ustanovení nalezneme pod čl. 25 odst. 2 Brusel I bis.

sdělení elektronickými prostředky naroveň písemné formě s cílem zjednodušit uzavírání smluv elektronickou cestou, neboť k předání dotčených informací dojde i v případě, jsou-li zpřístupněny vyvoláním na obrazovce. Aby mohl elektronický přenos nabídnout stejné záruky, zejména co se týče důkazů, postačí, aby bylo *možno* informace uložit a vytisknout před uzavřením smlouvy. Podle soudu musí být čl. 23 odst. 2 nařízení Brusel I vykládán v tom smyslu, že technika vyjádření souhlasu „kliknutím“ se všeobecnými podmínkami je sdělením elektronickými prostředky, které umožňuje trvalý záznam dohody, jestliže tato technika umožňuje tisk a uložení textu zmíněných podmínek před uzavřením smlouvy. Tento závěr se zdá být v rozporu s předchozí judikaturou. Nicméně soud se s tím vypořádal konstatováním, že výklad v rozhodnutí *Content Services* nelze použít v čl. 23 odst. 2 nařízení Brusel I, neboť se jak znění čl. 5 odst. 1 původní směrnice o ochraně spotřebitele, které výslovně vyžaduje přenos informací spotřebitelům na trvalém nosiči, tak i cíl tohoto ustanovení, který se týká konkrétně ochrany spotřebitele, liší od znění a cíle zmíněného čl. 23 odst. 2.

Závěrem lze tedy konstatovat, že obecně není možnost kliknutí jako souhlas s obchodními podmínkami problematická, jelikož mají elektronické prostředky požívat stejnou právní sílu jako psaný text. Nicméně u ochrany spotřebitele je technika kliknutím jako souhlasu nedostatečná, neboť nezaručuje, že nedojde ke změně obsahu ani přístupnost po přiměřenou dobu, a to je v případě ochrany spotřebitele potřeba.

4.4.2. Test nepřiměřenosti

Test nepřiměřenosti vychází z unijní úpravy (viz kapitola 2.2.3). Dle § 1813 o. z. platí vyvratitelná právní domněnka, že zakázána jsou ujednání, která zakládají v rozporu s požadavkem přiměřenosti významnou nerovnováhu práv nebo povinností stran v neprospěch spotřebitele. To neplatí pro ujednání o předmětu plnění nebo ceně, pokud jsou spotřebiteli poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem. Z hlediska postupu je nutné zjistit, zda:

- a) jde o smluvní ujednání,
- b) nejde o ujednání týkající se předmětu plnění nebo ceny, které bylo spotřebiteli poskytnuto jasným a srozumitelným jazykem (test transparentnosti),
- c) zakládá významnou nerovnováhu práv a povinností stran,
- d) jde o nerovnováhu v neprospěch spotřebitele,
- e) tato nerovnováha je v rozporu s požadavkem přiměřenosti.²¹⁶

Testu nepřiměřenosti předchází posouzení, zda konkrétní ujednání je vůbec součástí smlouvy. Zda došlo k uzavření smlouvy či dohody o změně, zda se ujednání obchodních podmínek

²¹⁶ HULMÁK 2014 op. cit., s. 421.

stalo součástí smlouvy, tedy zda byly naplněny podmínky inkorporace podle § 1751.²¹⁷ Více v kapitole 4.4.1.

Samotný test nepřiměřenosti byl rozveden SDEU v rozhodnutí *Aziz*²¹⁸, ve kterém soud vyložil pojmy „významná nerovnováha“ a „rozpor s požadavkem přiměřenosti“. Dle něj je pojem „významná nerovnováha v neprospěch spotřebitele“ třeba posuzovat na základě analýzy dispozitivních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které by se použily v případě neexistence dohody stran, aby bylo možné posoudit, zda a případně do jaké míry je právní postavení spotřebitele smlouvou zhoršeno ve srovnání s právním postavením, jaké by měl podle platné vnitrostátní právní úpravy. Stejně tak by za tímto účelem mělo být přezkoumáno právní postavení, v jakém se daný spotřebitel nachází s ohledem na prostředky, které má podle vnitrostátních právních předpisů k dispozici pro zabránění dalšímu používání zneužívajících klauzulí.²¹⁹ O nerovnováze v neprospěch spotřebitele hovoříme ve chvíli, kdy případné ujednání v neprospěch spotřebitele není nějakým způsobem kompenzováno, např. snížení rizika pro podnikatele výměnou za nižší cenu, záruku, vyšší kvalitou zboží.²²⁰ V rámci „požadavku přiměřenosti (dobré víry)“²²¹ se posuzuje, zda prodávající, který jedná se spotřebitelem poctivě a přiměřeně, mohl rozumně očekávat, že by spotřebitel s ustanovením souhlasil v rámci individuálního vyjednávání o obsahu smlouvy.²²² Česká úprava se ovšem neomezuje pouze na ujednání, která nebyla sjednána individuálně, jak je tomu v UCTD,²²³ pouhá skutečnost, že ujednání bylo sjednáno individuálně, proto nevyklučuje jeho posouzení jako nepřiměřené.²²⁴ Při posuzování přiměřenosti musí být brán zvláštní ohled na sílu vyjednávacích pozic stran, na to, zda měl spotřebitel nějakou pohnutku k tomu, aby souhlasil s podmínkou, a zda zboží bylo dodáno na zvláštní objednávku spotřebitele.²²⁵

Test nepřiměřenosti se neaplikuje na hlavní předmět smlouvy ani na cenu, pokud byly sjednány „jasným a srozumitelným jazykem“.²²⁶ SDEU v případě *Kásler a Káslerné Rábai*²²⁷

²¹⁷ HULMÁK 2014 op. cit., s. 421.

²¹⁸ Věc C-415/11, *Aziz* [2013], ECLI:EU:C:2013:164.

²¹⁹ Věc C-415/11, *Aziz* [2013], ECLI:EU:C:2013:164, bod 76.

²²⁰ HULMÁK 2014 op. cit., s. 421.

²²¹ Terminologicky se zákonodárce odchyluje od termínu „dobrá víra“ k „požadavku přiměřenosti“, jelikož je termín matoucí. Termín užitý v anglickém znění směrnice odkazuje na anglické pojetí, které je chápáno jako uložení povinnosti uplatnit subjektivní práva a plnit subjektivní povinnosti při poctivém dodržování dobrých mravů a se zřetelem k zvyklostem občanského života. Zatímco v českém pojetí je výraz „dobrá víra“ chápán jako objektivně hodnocené vnitřní přesvědčení určité osoby, že je něco po právu. Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, č. 89/2012 Dz. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020].

²²² Věc C-415/11, *Aziz* [2013], ECLI:EU:C:2013:164.

²²³ Čl. 3 odst. 1 UCTD.

²²⁴ HULMÁK 2014 op. cit., s. 421.

²²⁵ Recitál 16 UCTD.

²²⁶ Viz § 1813 o. z. a čl. 4 odst. 2 UCTD.

²²⁷ Věc C-26/13, *Kásler a Káslerné Rábai* [2014], ECLI:EU:C:2014:282.

uvádí, že je třeba požadavek, aby smluvní klauzule byla sepsána jasným a srozumitelným jazykem, chápat nejen tak, že dotyčná klauzule musí být pro spotřebitele jasná a srozumitelná z gramatického hlediska, ale že mají být témuž spotřebiteli navíc jasné a srozumitelné i hospodářské důvody použití smluvní klauzule a její souvislost s ostatními smluvními klauzulemi. Toto posouzení se nazývá test transparentnosti.

Pokud je ujednání považováno za nepřiměřené, nebude se k němu přihlížet, pokud se toho nedovolá sám spotřebitel.²²⁸ V předchozí právní úpravě bylo nepřiměřené ujednání sankcionováno nejprve pouze relativní neplatností,²²⁹ později pak byla neplatnost změněna na absolutní,²³⁰ aby odpovídala požadavkům směrnice.²³¹ Tím se reflektuje čl. 6 odst. 1 UCTD, dle kterého nepřiměřené podmínky nejsou pro spotřebitele závazné. Smlouva zůstává pro strany závazná za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez nepřiměřených ustanovení. Soud nesmí ustanovení smlouvy žádným způsobem měnit.²³² Pokud by smlouva bez nepřiměřených ustanovení existovat nemohla, může soud pouze aplikovat dispozitivní ustanovení zákona.²³³ Nepřiměřená ustanovení nemohou být nahrazena ani ustanovením obecné povahy, jako je zásada spravedlnosti nebo zvyklost.²³⁴ Smyslem tohoto zákazu měnit smlouvu soudem je snaha odradit obchodníky od používání nepřiměřených ustanovení. Ti by je dle stanoviska generální advokátky²³⁵, které bylo přejato soudem, mohli jinak používat s vědomím, že i kdyby mělo být rozhodnuto o jejich neplatnosti, může vnitrostátní soud smlouvu v nezbytném rozsahu doplnit.²³⁶ Nahrazení dispozitivní úpravou směřuje k nastolení rovnováhy, ale nikoliv k rušení všech smluv obsahujících zneužívající klauzule, to by mohlo mít nepříznivé následky pro spotřebitele.²³⁷ SDEU v případě *Océano*²³⁸ interpretoval povinnost soudu zkoumat nepřiměřenost podmínek ex officio.

Podle názoru Loos a Luzak by neměli být spotřebitelé vázáni smluvními podmínkami, které jsou pro průměrného spotřebitele obtížně dostupné, nečitelné a těžko pochopitelné. Omezování přístupu ke smluvním podmínkám, např. používáním mnoha hypertextových odkazů odkazujících spotřebitele z jedné webové stránky na druhou nebo vypracováním smluvních

²²⁸ Viz § 1813 o. z. Také věc C-243/08, Pannon [2009], ECLI:EU:C:2009:350.

²²⁹ Viz § 55 odst. 2 obč. zák. ve znění zákona č. 367/2000 Sb. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020].

²³⁰ Zákonem č. 155/2010 Sb., kterým se mění některé zákony ke zkvalitnění jejich aplikace a ke snížení administrativní zátěže podnikatelů. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 4. 2. 2020].

²³¹ HULMÁK 2014 op. cit., s. 473.

²³² Věc C-618/10, Banco Español de Crédito, [2012], ECLI:EU:C:2012:349.

²³³ Věc C-26/13, Kásler a Káslerné Rábai [2014], ECLI:EU:C:2014:282.

²³⁴ Věc C-260/18, Dziubak [2019], ECLI:EU:C:2019:819.

²³⁵ Stanovisko generální advokátky Verici Trstenjak ve věci C-618/10, Banco Español de Crédito [2012], ECLI:EU:C:2012:74, bod 86-88.

²³⁶ Věc C-618/10, Banco Español de Crédito, [2012], ECLI:EU:C:2012:349, bod 69.

²³⁷ Věc C-26/13, Kásler a Káslerné Rábai [2014], ECLI:EU:C:2014:282.

²³⁸ Spojené věci C-240/98 až C-244/98, Océano [2000], ECLI:EU:C:2000:346.

podmínek v technickém, těžko pochopitelném jazyce neposkytuje spotřebitelům skutečnou příležitost k přečtení smlouvy. Podle nich je v takovýchto případech porušena zásada transparentnosti a tyto obchodní podmínky by měly být buď považovány za neplatně inkorporované do smlouvy nebo za nepřiměřené. Stejně tak musí podle nich spotřebitel rozumět jazyku, ve kterém jsou podmínky vypracovány. Podle jejich názoru je třeba, aby byly vyhotoveny buď v jejich mateřském jazyce, nebo v jazyce, ve kterém je uzavřena smlouva, jinak jde o porušení zásady transparentnosti.²³⁹

²³⁹ LOOS, Marco, and Joasia LUZAK. Wanted: a Bigger Stick. On Unfair Terms in Consumer Contracts with Online Service Providers. *Journal of Consumer Policy*. 2016, roč. 39, č. 1, s. 63-90. ISSN 0168-7034. S. 87.

5. Příslušnost soudu

Tato kapitola se zaměřuje na otázku, jaký soud je příslušný pro řešení sporů s mezinárodním prvkem ve vztazích se spotřebitelem v rámci EU. Vysvětluje pojem místa podnikání či pojem zaměřená činnost. Zabývá se také volbou práva a přezkumu příslušnosti. Nakonec je vložena zmínka o návrhu směrnice o zástupných žalobách.

5.1. Příslušnost soudu podle Brusel I bis

Podle obecného pravidla je příslušnost založena u soudu, u kterého má žalovaná osoba bydliště.²⁴⁰ Ve zvláštních případech je možné subjekt žalovat i u jiného soudu, což je v případě internetové jurisdikce obzvláště důležité.²⁴¹ V těchto případech záleží na výběru žalobce, kde bude druhou stranu žalovat. Do zvláštní příslušnosti spadá mimo jiné situace, kdy byl nebo měl být závazek ze smlouvy splněn v místě daného soudu.²⁴² Místem splnění (*lex loci solutionis*) se rozumí v případě prodeje zboží místo, kam bylo nebo mělo být zboží dodáno.²⁴³ Pokud tedy slouží internet pouze jako komunikační prostředek k uzavření smlouvy, není větší problém určit rozhodné právo a příslušný soud.²⁴⁴ Složitější situace nastává u poskytování služeb, u kterých se za místo splnění považuje, kde služby byly nebo měly být poskytnuty.²⁴⁵ Oprávněný má totiž často možnost tuto možnost zvolit nezávisle na povinném či ji dokonce měnit.²⁴⁶ V některých případech je to problematické už z technických důvodů, kdy například nelze identifikovat, kde se oprávněný či plnění nachází.²⁴⁷

5.2. Ve vztazích se spotřebitelem

V případě sporů se spotřebitelem jde často o nízké částky. Nicméně finanční nákladnost a náročnost sporu vedeného v zahraničí může spotřebitele odradit od vymáhání svých práv. Proto je zásadním prvkem ochrany spotřebitele možnost podání žaloby ve státě jeho obvyklého bydliště.²⁴⁸ Ve vztazích se spotřebitelem se obecně vychází z předpokladu materiální nerovnosti stran, která je vyrovnána neformální nerovností ve formě alternativních kritérií ke stanovení příslušnosti soudu ve prospěch spotřebitele a omezení ustanovení o volbě fóra.²⁴⁹ Tato ustanovení mají zajistit, že

²⁴⁰ Čl. 4 odst. 1 Brusel I bis.

²⁴¹ POLČÁK 2007 op. cit., s. 20.

²⁴² Čl. 7 odst. 1 písm. a) Brusel I bis.

²⁴³ Čl. 7 odst. 1 písm. b) část první Brusel I bis.

²⁴⁴ POLČÁK 2007 op. cit., s. 27.

²⁴⁵ Čl. 7 odst. 1 písm. b) část druhá Brusel I bis.

²⁴⁶ POLČÁK 2007 op. cit., s. 27.

²⁴⁷ POLČÁK 2007 op. cit., s. 28.

²⁴⁸ TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. Ochrana spotřebitele v závazkových právních vztazích s mezinárodním prvkem uzavíraných přes internet. *Časopis pro právní vědu a praxi* [online]. 2011, roč. 19, č. 2, s. 156-163. [cit. 2. 3. 2020]. ISSN 1805-2789. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cvpv/article/view/6376>. S. 157.

²⁴⁹ POLČÁK 2007 op. cit., s. 28.

jakákoliv předpokládaná nebo dosažená výhoda smluvní stranou s dominantní vyjednávací pozicí zůstane bez právního nároku a účinku.²⁵⁰ Kritérium *loci solutionis* je až na výjimky nahrazeno hraničními určovateli *loci patriae*.²⁵¹ *Loci patriae* je místo státní příslušnosti osoby, což v praxi znamená, že zatímco podnikatel může zpravidla žalovat spotřebitele jen v místě bydliště spotřebitele,²⁵² spotřebitel může alternativně žalovat u soudu v místě svého bydliště či v místě, kde se nachází podnikatel.²⁵³ Za podnikatele, kterého může spotřebitel žalovat, se považuje i smluvní partner podnikatele, který má sídlo na území členského státu, v němž se nachází bydliště tohoto spotřebitele.²⁵⁴ Tyto možnosti mají zajistit spotřebiteli jistotu při uznání a výkonu rozhodnutí²⁵⁵ a ušetřit mu náklady spojené s podáním žaloby. Dle SDEU je úprava v případě spotřebitele pouze výjimka z obecného pravidla, která musí být vykládána restriktivně a nesmí jít nad rámec taxativně uvedených případů.²⁵⁶

Speciální ustanovení Brusel I bis chrání spotřebitele se ovšem neuplatní v každém vztahu se spotřebitelem. Kromě toho, že musí jít o vztah spotřebitele a obchodníka, se musí jednat o uzavřenou smlouvu a předmět smlouvy musí spadat pod jeden z vymezených předmětů:²⁵⁷

- koupě movité věci na splátky;
- půjčka na splátky nebo jiný úvěrový obchod za účelem koupě movité věci; nebo
- všechny případy, kdy byla smlouva uzavřena s obchodníkem, který provozuje činnost v členském státě, kde má bydliště spotřebitel, nebo se jakýmkoliv způsobem tato činnost na tento stát *zaměřuje* a smlouva spadá do rozsahu této činnosti (více o zaměření v kapitole 5.3).²⁵⁸

Oproti předchozí úpravě je rozšířena příslušnost nařízení ještě o další spotřebitelské spory. V těchto sporech může být příslušnost soudu členského státu založena i v případech, ve kterých žalovaný nemá bydliště v členském státě. Je to rozdíl oproti obecné úpravě, kdy se určuje příslušnost soudu podle právních předpisů členského státu.²⁵⁹ Spotřebitel je tak chráněn nařízením i ve sporech s obchodníkem mimo EU. Navíc stále platí, že ve sporech, kdy žaluje obchodník spotřebitele, je Brusel I bis použitelný pouze proti takovému spotřebiteli, který má bydliště

²⁵⁰ LAZIĆ, Vesna. The Procedural Position of a 'Weaker Party' in the Regulation Brussels Ibis. In: *Brussels Ibis regulation*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2016. ISBN 978-94-6265-146-3. S. 52.

²⁵¹ POLČÁK 2007 op. cit., s. 28.

²⁵² Čl. 18 odst. 2 Brusel I bis.

²⁵³ Čl. 18 odst. 1 Brusel I bis.

²⁵⁴ Věc C-478/12, Maletic [2013], ECLI:EU:C:2013:735.

²⁵⁵ POLČÁK 2007 op. cit., s. 29.

²⁵⁶ Věc C-498/16, Schrems [2018], ECLI:EU:C:2018:37, bod 27; Věc C-464/01, Gruber [2005], ECLI:EU:C:2005:32, bod 32.

²⁵⁷ ZAVADILOVÁ 2019, op. cit., s. 101.

²⁵⁸ Čl. 17 odst. 1 Brusel I bis.

²⁵⁹ Čl. 6 odst. 1 Brusel I bis. LAZIĆ 2016 op. cit., s. 57.

v členském státě. Tento závěr podle Lazić vyplývá z čl. 6 odst. 1 Brusel I bis, jež odkazuje pouze na čl. 18 odst. 1, který upravuje příslušnost v situacích, kde je obžalovaným profesionál.²⁶⁰

V literatuře se také setkáme s dělením příslušnosti soudu na *forum rei* a *forum actoris*. Pod *forum rei* rozumíme místo žalovaného, tj. místo jeho bydliště či sídla.²⁶¹ Pod termínem *forum actoris* rozumíme místo, kde má žalobce bydliště či sídlo.²⁶² Spotřebitel má možnost si vybrat mezi *forum rei* a *forum actoris*.²⁶³

Na interpretaci bydliště stran se použije právo soudu, u kterého byla žaloba podána.²⁶⁴ V případech právnických osob se bydlištěm rozumí jejich sídlo, ústředí nebo hlavní provozovna.²⁶⁵

5.3. Místo provozovny a místa podnikání

Mezi případ zvláštní příslušnosti patří možnost žalovat osobu v místě, kde se nachází její provozovna, v případě, že jde o spor vyplývající z provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny.²⁶⁶ Na rozdíl od české interpretace provozovny, pod kterou se představí především organizační složka podniku, může být provozovna dle nařízení Brusel I bis interpretována extenzivněji.²⁶⁷ Dle Polčáka je třeba při interpretaci tohoto článku nařízení přihlídnout k materiální podstatě pojmu a zkoumat materiální splnění znaků, které formuloval SDEU.²⁶⁸ Ten v případě *Somafer SA* judikoval, že pojem pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny zahrnuje místo podnikání, které se jeví jako trvalé, má vedení a je materiálně vybaveno k vyjednávání o obchodu s třetími stranami.²⁶⁹ Podle Polčáka nelze založit příslušnost státu jenom proto, že jsou v daném státě fyzicky umístěna data porušující práva či právem chráněné zájmy.²⁷⁰ Na druhou stranu mohou mít online obchody jednotlivé činnosti rozmístěné po celém světě, například mohou být usazeny v daňovém ráji, sklady mohou mít v některých státech a servisní střediska zase v jiných. Dojde-li k porušení práva servisním střediskem, není podle něj důvod odmítnout příslušnost soudu v daném místě.²⁷¹

²⁶⁰ LAZIĆ 2016 op. cit., s. 58.

²⁶¹ Black's law dictionary. Forum rei. In: *Blacks_law.enacademic.com* [online]. HENRY CAMPBELL BLACK, M. A. 1990 [cit. 11. 2. 2020]. Dostupné z: https://blacks_law.enacademic.com/11378/forum_rei.

²⁶² Oxford Reference. Guide to Latin in International Law: Forum actoris. In: *Oxfordreference.com* [online]. 2011 [cit. 11. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780195369380.001.0001/acref-9780195369380-e-800>.

²⁶³ LAZIĆ 2016 op. cit., s. 56.

²⁶⁴ Čl. 62 Brusel I bis.

²⁶⁵ Viz čl. 63 odst. 1 Brusel I bis.

²⁶⁶ Čl. 7 odst. 5 Brusel I bis.

²⁶⁷ POLČÁK 2007 op. cit., s. 30.

²⁶⁸ POLČÁK 2007 op. cit., s. 30.

²⁶⁹ Věc 33/78, Somafer SA [1978], ECLI: ECLI:EU:C:1978:205.

²⁷⁰ POLČÁK 2007 op. cit., s. 31.

²⁷¹ POLČÁK 2007 op. cit., s. 31.

Za povšimnutí stojí také možnost určení příslušnosti na základě registrace domény. Registrací k národní doméně se subjekt podle Polčáka dobrovolně přihlásí k určitému státu. Podle něj se tím subjekt ztotožňuje se sociálním, kulturním a ekonomickým zázemím státu a není proto důvod vyčlenit souvislost právní.²⁷² Dle Brodce se s tímto názorem ztotožňuje málo autorů. Důvodem je fakt, že subjekty, které udělují doménová jména, jsou soukromoprávní orgány, tudíž nemohou svým rozhodnutím založit místo podnikání. Směrnice o elektronickém obchodu navíc uvádí, že místem podnikání (místem usazení společnosti) není místo, kde se nachází technické zařízení, ani místo, kde jsou internetové stránky přístupné, ale kde společnost vykonává svou činnost. Pokud je těchto míst více, rozhoduje se podle toho, kde je služba poskytována, případně, kde má obchodník středisko zájmů.²⁷³

5.4. Zaměření činnosti

Dle čl. 17 Brusel I bis (původní čl. 15 Brusel I) se ochrana poskytnutá spotřebitelům vztahuje na smlouvy uzavřené spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, a jedná-li se - krom dvou specifických případů - o případy, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, v němž má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu *zaměřuje*, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností. Toto přesné znění bylo přijato s ohledem na specifičnost elektronického obchodu.²⁷⁴ Pojem „zaměření činnosti“ se do nařízení Brusel I dostal díky inovaci Bruselské úmluvy. Nová úprava byla přijata s ohledem na poskytnutí dostatečné ochrany spotřebitelům v rámci elektronického obchodu.²⁷⁵ Tento pojem nalezneme i v Řím I.

SDEU ve věci *Hotel Alpenhof*²⁷⁶ pojem „zaměřuje“ interpretoval. V dané věci si německý host našel na internetu rakouský hotel a posléze zde zarezervoval několik pokojů na dobu jednoho týdne. Rezervace a potvrzení bylo vykonáno prostřednictvím e-mailu, který uváděl hotel na svých internetových stránkách. Host byl nespokojený s poskytovanými službami a opustil hotel bez placení, a to i přesto, že mu hotel nabídl slevu. Hotel podal žalobu u rakouského soudu, načež host uplatnil námitku nepřislušnosti s odvoláním na pozici spotřebitele dle čl. 15 odst. 1 písm. c) Brusel I. SDEU konstatoval, že podmínky, jež musí spotřebitelské smlouvy splňovat, jsou uvedeny

²⁷² POLČÁK 2007 op. cit., s. 32-33.

²⁷³ Recitál 19 směrnice o elektronickém obchodu. Viz také BRODEC 2019, op. cit., s. 219.

²⁷⁴ CALSTER, Geert van. *European private international law*. Second edition. Portland, Oregon: Hart Publishing, 2016. ISBN 978-1-84946-672-1. S. 94.

²⁷⁵ TRÁVNÍČKOVÁ 2011, op. cit., s. 159.

²⁷⁶ Věc C-144/09, *Hotel Alpenhof* [2010], ECLI:EU:C:2010:740.

obecnějším způsobem než dle předchozí úpravy, tak aby byla zajištěna lepší ochrana spotřebitelů s ohledem na nové komunikační prostředky a vývoj elektronického obchodu.²⁷⁷

Podle SDEU je podstatné posoudit, zda podnikatel zamýšlí obchodovat se spotřebiteli v jiném členském státě v tom smyslu, že je připraven uzavřít s nimi smlouvu. Vnitrostátním soudům nabídl následující demonstrativní výčet indicií, které jim mohou pomoci tuto skutečnost posoudit:

- mezinárodní povaha činnosti;
- popis cesty do sídla podnikatele s počátkem v jiných členských státech;
- použití jiného jazyka nebo jiné měny, než jsou jazyk nebo měna, které jsou obvykle používány v členském státě, ve kterém má podnikatel sídlo s možností provést rezervaci a potvrdit ji v tomto jiném jazyce;
- použití jiného jména domény prvního řádu, než je doména členského státu, ve kterém má podnikatel sídlo, například „.de“, nebo použití takových neutrálních jmen domén prvního řádu, jako je například „.com“ nebo „.eu“;
- uvedení telefonického spojení s mezinárodním předčíslem;
- vynaložení nákladů na službu sponzorovaných odkazů na internetu s cílem usnadnit spotřebitelům s bydlištěm v jiných členských státech přístup na stránku podnikatele nebo jeho zprostředkovatele, použití jiného jména domény prvního řádu, než je doména členského státu, ve kterém má podnikatel sídlo; a
- uvedení mezinárodní klientely složené ze zákazníků s bydlištěm v jiných členských státech, zejména formou uvedení ocenění takových zákazníků.

Ve věci *Emrek* soud konstatoval, že není potřeba, aby existovala příčinná souvislost mezi existující internetovou stránkou a uzavřením smlouvy se spotřebitelem. Nicméně její existence může být jedna z indicií „zaměřené činnosti“. Šlo o případ, kdy si spotřebitel koupil vozidlo u obchodníka, který inzeroval svoji činnost na internetové stránce. Spotřebitel se ovšem o obchodníkovi nedozvěděl skrze tuto stránku.²⁷⁸

SDEU se také zabýval například umístěním serveru. Ve věci *Football Dataco and Others* uvedl, že jenom proto, že se server subjektu nachází mimo území členského státu, ale zaměřuje se na veřejnost tohoto státu, nemůže uniknout uplatňování vnitrostátního práva tohoto státu.²⁷⁹

²⁷⁷ Věc C-144/09, Hotel Alpenhof [2010], ECLI:EU:C:2010:740., bod 59.

²⁷⁸ Věc C-218/12, Emrek [2013], ECLI:EU:C:2013:666.

²⁷⁹ Věc C-173/11, Football Dataco and Others [2012], ECLI:EU:C:2012:642, bod 45.

Podle Calster nechává SDEU se svou detailní interpretací vnitrostátní soud zachycený mezi možnostmi hojně odkazovat na jeho rozhodování nebo možnostmi rozšířit definici, a tím riskovat nerovnou použitelnost nařízení.²⁸⁰

Je třeba podotknout, že nařízení o zeměpisném blokování nemění nic na posouzení termínu „zaměření činnosti“. Povinnost obchodníka přijmout objednávku od zákazníka z jiného členského státu automaticky neznamena, že obchodník svou činnost na tento členský stát „zaměřuje“. To se posuzuje odlišně podle výše uvedených indicií. Nehledě na počet transakcí.²⁸¹ Podle názoru Trimble bylo před účinností nařízení ovšem možné považovat zeměpisné blokování za jeden z faktorů pro posouzení „zaměření“.²⁸²

5.5. Volba příslušnosti soudu

Strany mají ponechanou možnost zvolit si příslušnost soudu, a to bez ohledu na jejich vlastní příslušnost,²⁸³ jak tomu bývalo dříve.²⁸⁴ To lze ovšem pouze pokud dohodu uzavřou:

- po vzniku sporu,
- v dohodě bude možnost zahájit řízení ještě u jiného soudu dána pouze spotřebiteli nebo
- strany uzavřou dohodu o příslušnosti soudu toho členského státu, kde mají v době uzavření smlouvy obě bydliště nebo obvyklý pobyt.²⁸⁵

Tato doložka o volbě práva může být uzavřena v elektronické podobě, pokud elektronické prostředky umožňují trvalý záznam.²⁸⁶ Platnost takové dohody závisí na tom, do jaké míry jsou strany schopné pomocí elektronických prostředků prokázat, že dohodu uzavřely.²⁸⁷ Členský stát zvoleného soudu rozhoduje o věcné platnosti takové dohody.²⁸⁸ Takové pravidlo o rozhodování věcné platnosti považuje Lazić za obrovský nedostatek nařízení. Podle něj nepředstavuje skutečné jednotící pravidlo v mezinárodním právu soukromém, ale pouze odkazuje na národní kolizní právo. Tím pádem neexistuje jednotné pravidlo řešící věcnou platnost ustanovení o volbě příslušnosti.²⁸⁹

²⁸⁰ CALSTER 2016 op. cit., s. 99.

²⁸¹ Ministerstvo průmyslu a obchodu. Nařízení o zákazu geoblockingu v otázkách a odpovědích. In: *Mpo.cz* [online]. 2018 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitri-trh-eu/narizeni-o-zakazu-geoblockingu-v-otazkach-a-odpovedich--241412/>.

²⁸² TRIMBLE, Marketa. Copyright and Geoblocking: The Consequences of Eliminating Geoblocking. *Journal of Science*. 2019, roč. 25, č. 2, s. 476-502. ISSN 1548520X. S. 494.

²⁸³ Čl. 25 odst. 1 Brusel I bis.

²⁸⁴ Čl. 23 odst. 1 Brusel I.

²⁸⁵ Čl. 19 Brusel I bis.

²⁸⁶ Čl. 25 odst. 2 Brusel I bis.

²⁸⁷ POLČÁK 2007 op. cit., s. 35.

²⁸⁸ Čl. 25 odst. 1 a recitál 20 Brusel I bis.

²⁸⁹ LAZIĆ 2016 op. cit., s. 64.

5.6. Přezkum příslušnosti

Obecně platí, že soud nezkoumá ex officio, zda má příslušnost podle Brusel I bis, s výjimkou výlučné příslušnosti.²⁹⁰ Jestliže se žalovaný účastní řízení před soudem, považuje se to za konkludentní souhlas.²⁹¹ V Brusel I bis je ovšem nově zakotvena povinnost soudu před uznáním své příslušnosti ověřit, zda je žalovaný, který je spotřebitel, informován o svém právu namítat nepřislušnost soudu a o účincích, které vyvolá jeho účast nebo neúčast v řízení před soudem.²⁹² Pokud by došlo k porušení tohoto ustanovení, může jakákoli dotčená strana navrhnout odepření uznání rozhodnutí.²⁹³ Brusel I tuto možnost neznal, což SDEU zdůraznil ve věci *ČPP Vienna Insurance Group*²⁹⁴, kde česká a slovenská vláda argumentovala, že slabší strana musí být informována a soud musí ověřit, zda jde o skutečně vědomý projev vůle.²⁹⁵ SDEU s touto argumentací nesouhlasil a uvedl, že taková povinnost, jejíž porušení by mohlo vést k neuznatelnosti rozhodnutí, by musela být výslovně vložena do nařízení.²⁹⁶

Procesní postavení spotřebitele je částečně chráněno i UCTD. Dohoda o příslušnosti soudu, která byla uzavřena před vznikem sporu, může podléhat přezkumu přiměřenosti, a tím pádem může být neúčinná.²⁹⁷ Více v kapitole 4.4.2.

5.6.1. Italské torpédo a pravidlo *lis pendens*

Ustanovení Brusel I týkající se pravidla *lis pendens* umožňovalo vznik jevu zvaného „akce torpédo“ nebo „italské torpédo“. Jde o situaci, kdy se žaloba podala k nepřislušnému soudu, u kterého se očekávalo velké zdržení. Obecně totiž platí, že je-li zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami, musí soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení přerušit až do doby, než první soud určí svoji příslušnost.²⁹⁸

Nařízení Brusel I bis se s touto situací vypořádalo zavedením výjimky z obecného ustanovení o litispendenci pro dohody o výlučné příslušnosti. V případě, že je zahájeno více řízení ve stejné věci a byla-li sjednána dohodou výlučná příslušnost soudu, bude tento stranami zvolený soud primárně pověřený ke stanovení příslušnosti, nehledě na to, zda u něj bylo řízení zahájeno nejdříve.²⁹⁹ Tato výjimka by se neměla vztahovat na situace, kdy strany uzavřely vzájemně si

²⁹⁰ Čl. 26 odst. 1 Brusel I bis.

²⁹¹ LAZIC 2016 op. cit., s. 59.

²⁹² Čl. 26 odst. 2 Brusel I bis.

²⁹³ Čl. 45 Brusel I bis. LAZIC 2016 op. cit., s. 60.

²⁹⁴ Věc C-111/09, ČPP Vienna Insurance Group [2010], ECLI:EU:C:2010:290.

²⁹⁵ Věc C-111/09, ČPP Vienna Insurance Group [2010], ECLI:EU:C:2010:290., bod 31.

²⁹⁶ Věc C-111/09, ČPP Vienna Insurance Group [2010], ECLI:EU:C:2010:290., bod 32.

²⁹⁷ LAZIC 2016 op. cit., s. 66.

²⁹⁸ Čl. 27 odst. 1 Brusel I.

²⁹⁹ Viz čl. 31 odst. 2 Brusel I bis. LAZIC 2016 op. cit., s. 65.

odporující dohody o výlučné volbě soudu. V takovém případě se použije obecné ustanovení o litispendenci.³⁰⁰

Tato výjimka se také nevztahuje na případy, kdy je žalobcem spotřebitel a dohoda o příslušnosti je neplatná.³⁰¹ Důvodem je, aby tato výjimka neovlivnila ustanovení chránící spotřebitele, proto je kompetentní v otázce přezkumu dohody o příslušnosti nikoli soud zvolený stranami v dohodě o příslušnosti, ale soud zabývající se slabší stranou.³⁰²

5.7. Návrh směrnice o zástupných žalobách

V současné době je v legislativním procesu návrh směrnice o zástupných žalobách na ochranu spotřebitelů.³⁰³ Tato směrnice vznikla jako reakce na tzv. kauzu Dieselgate. Ve většině členských států se dle Evropské komise hromadné žaloby uplatňují jen zřídka, zatímco ve Spojených státech, kde je systém hromadných žalob rozvinutý, získaly oběti Dieselgate jako kompenzaci mezi 5 000 a 10 000 USD.³⁰⁴

Dne 11. dubna 2018 proto Evropská komise navrhla směrnici, která zavádí nové kompenzační mechanismy kolektivního odškodnění v EU. Spolu s modernizační směrnicí (viz 2.2.4) jsou tyto směrnice na posílení ochrany spotřebitele souhrnně označovány jako „Nová politika pro spotřebitele“. Návrh směrnice o zástupných žalobách rozšiřuje oblast působnosti stávající směrnice o součinnosti³⁰⁵. Cílem směrnice je umožnit kvalifikovaným subjektům podat zástupnou žalobu na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů.

³⁰⁰ Viz recitál 22 Brusel I bis.

³⁰¹ Čl. 31 odst. 4 Brusel I bis.

³⁰² LAZÍČ 2016 op. cit., s. 65.

³⁰³ Návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52018PC0184>.

³⁰⁴ Evropský parlament. Aktuální vývoj kauzy Dieselgate. In: *Europarl.europa.eu* [online]. 2019. [cit. 18. 1. 2020]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0329_CS.html. Písmeno S.

³⁰⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES ze dne 23. dubna 2009 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0022>.

6. Určení rozhodného práva

Tato kapitola se zabývá určením rozhodného práva, především pak určením rozhodného práva ve spotřebitelských vztazích dle Řím I.

6.1. Obecně

Závazkové vztahy se vyznačují autonomií vůle či smluvní volností. Autonomie vůle smluvní strany vychází z filosofie *laissez-faire* a je žádoucím způsobem, jak dosáhnout jistoty, předvídatelnosti a účinnosti plánovaných transakcí.³⁰⁶ Strany si mohou vlastními projevy vůle určit, jakým právním řádem se bude řídit jejich právní vztah. Volba práva má přednost před ostatními hraničními určovateli. Pokud si ovšem strany rozhodné právo nezvolí, nastoupí určení dle hraničních určovatelů obsažených v kolizních normách.³⁰⁷ Řím I v čl. 4 stanovuje, že v míře, v jaké si strany právo nezvolí, je rozhodné právo určeno podle typu uzavřené smlouvy. Například smlouva o koupi zboží se řídí právem země, v níž má prodávající obvyklé bydliště, smlouva o poskytování služeb se řídí právem země, v níž má poskytovatel služby obvyklé bydliště nebo v případě smlouvy, jejímž předmětem je věcné právo k nemovitosti nebo nájem nemovitosti, se řídí právem země, ve které se nemovitost nachází.³⁰⁸ Pro určení rozhodného práva může být dále důležité také místo, kde má osoba povinna poskytnout plnění charakteristické pro smlouvu, své obvyklé bydliště, nebo úzké spojení smlouvy s určitou zemí.³⁰⁹ Zvláště jsou upraveny smlouvy o přepravě, smlouvy pojistné a spotřebitelské smlouvy.

6.2. Ve vztazích se spotřebitelem

Podle Řím I je vhodné chránit slabší strany kolizními normami, které jsou oproti obecným normám příznivější vůči jejich zájmům.³¹⁰ Spotřebitelské smlouvy se proto řídí právem země, v níž má obvyklé bydliště spotřebitel, pokud obchodník buď

- a) provozuje svou profesionální nebo podnikatelskou činnost v této zemi, nebo
- b) se jakýmkoli způsobem taková činnost na tuto zemi *zaměřuje*
a smlouva spadá do rozsahu této činnosti.³¹¹

Pokud nejsou splněna výše uvedená kritéria nebo není sjednána platná volba práva, postupuje se obecně podle čl. 4 Řím I.³¹²

³⁰⁶ TANG, Zheng. Parties' Choice of Law in E-Consumer Contracts. *Journal of Private International Law*. 2007, roč. 3, č. 1, s. 113-136 [cit. 2. 3. 2020]. ISSN 17441048. S. 113.

³⁰⁷ KUČERA, PAUKNEROVÁ, RŮŽIČKA 2015 op. cit., s. 283.

³⁰⁸ Čl. 4 odst. 1 písm. a), b) a c) Řím I.

³⁰⁹ Čl. 4 odst. 2-5 Řím I.

³¹⁰ Recitál 23 Řím I.

³¹¹ Čl. 6 Řím I.

³¹² Čl. 6 odst. 3 Řím I.

Pokud jsou splněna kritéria, není možné se smluvně odchýlit od ochrany poskytované zemí, kde se nachází obvyklé bydliště spotřebitele.³¹³ Spotřebitelé mají sice i nadále ponechanou možnost volby práva, nicméně neztrácí ochranu zaručenou právním řádem země jejich bydliště pro spotřebitele.³¹⁴ Jde o kogentní ustanovení.³¹⁵ Dále se tato ochrana neuplatní v taxativně stanovených případech. Například se jedná o smlouvy o poskytování služeb, mají-li být služby spotřebiteli poskytnuty výlučně v zemi odlišné od země jeho obvyklého bydliště, určité přepravní smlouvy či určité smlouvy, jejichž předmětem je věcné právo k nemovitosti nebo nájem nemovitosti.³¹⁶

Termín „obvyklé bydliště“ je na rozdíl od Brusel I bis hraničním určovatelem a musí být vykládán autonomně, nezávisle na vnitrostátním právu. Jde o místo, které osoba skutečně žije a které je těžištěm jejího života. Posuzují se zde objektivní skutečnosti.³¹⁷

6.3. Zaměřená činnost na internetu

Aby byla činnost považována za „zaměřenou“ na danou zemi, nestačí pouhá skutečnost, že internetové stránky jsou přístupné. Je třeba, aby tyto internetové stránky vybízely k uzavírání smluv na dálku a aby předtím skutečně byla nějaká smlouva jakýmkoli prostředky uzavřena na dálku. V tomto ohledu jazyk nebo použitá měna na internetových stránkách nejsou podstatným faktorem.³¹⁸ Termín má být shodně vykládán s obdobným termínem v nařízení Brusel I bis (viz kapitola 5.4).³¹⁹

6.4. Volba práva ve spotřebitelských smlouvách

Je otázkou, do jaké míry má být volba práva, a tedy autonomie vůle, u spotřebitelů omezena. Nerovnosti ve vyjednávací síle mohou mít za následek nespravedlnost, pokud bude silnější strana disponovat neomezenou mocí.³²⁰ Řím I proto i přes možnost volby práva ve spotřebitelských smlouvách zachovává určitou míru ochrany, aby vyvážil smluvní svobodu a ochranu slabší strany.

Při platné volbě práva spotřebitel neztrácí ochranu spotřebitele zaručenou jeho právním řádem, pokud by se bez existence volby použil.³²¹ Kogentní normy vnitrostátního práva, které

³¹³ Recitál 25 Řím I.

³¹⁴ Čl. 6 odst. 2 Řím I.

³¹⁵ KUČERA, PAUKNEROVÁ, RŮŽIČKA 2015 op. cit., s. 302.

³¹⁶ Čl. 6 odst. 4 písm. a), b) a c) Řím I.

³¹⁷ ZAVADILOVÁ 2019, op. cit., s. 110.

³¹⁸ Recitál 24 Řím I.

³¹⁹ Pod čl. 17 odst. 1 písm. c) Brusel I bis. Recitál 24 Řím I odkazuje sice na předchozí úpravu, ale ta byla přejetá do současné.

³²⁰ TANG 2007 op., cit. s. 113.

³²¹ Čl. 6 odst. 2 Řím I.

chrání spotřebitele, jsou zpravidla ustanovení transponovaných směrnic.³²² SDEU se ve svém rozhodnutí *Verein für Konsumenteninformation* zabýval otázkou, zda mají obchodníci povinnost informovat spotřebitele o volbě práva obsažené ve všeobecných smluvních podmínkách uvedených v kupní smlouvě uzavřené formou elektronického obchodu. Respektive, zda ustanovení o volbě práva podléhá UCTD.³²³ Soud došel k názoru, že takové ujednání bude považováno za zneužívající v rozsahu, v jakém spotřebitele uvádí v omyl, tím, že u něj vyvolá dojem, že se na něj ochrana dle čl. 6 odst. 2 Řím I nevztahuje.³²⁴ Z toho vyplývá, že chce-li obchodník použít ustanovení o volbě práva, které není individuálně sjednané, měl by zároveň informovat spotřebitele o ochraně, kterou mu stále poskytuje právní řád státu jeho bydliště, jinak by toto smluvní ustanovení mohlo být považováno za zneužívající a tudíž neplatné.

Volba práva musí být dále vyjádřena výslovně nebo jasně vyplývat z ustanovení smlouvy.³²⁵ Podle Loos a Luzak by ustanovení o volbě práva zahrnuté ve standardizovaných smlouvách uzavřených se spotřebiteli nemělo být dostačující pro platnou volbu, ledaže obchodník na takovéto ustanovení výslovně spotřebitele upozorní.³²⁶ O existenci a platnosti souhlasu spotřebitele s ustanovením o volbě práva se rozhoduje podle zvoleného práva.³²⁷ Souhlas tak může být neplatný například při nátlaku nebo podvodu.

³²² ZAVADILOVÁ 2019, op. cit., s. 113.

³²³ Věc C-191/15, *Verein für Konsumenteninformation* [2016], ECLI:EU:C:2016:612, bod 61.

³²⁴ Věc C-191/15, *Verein für Konsumenteninformation* [2016], ECLI:EU:C:2016:612, bod 71.

³²⁵ Čl. 3 odst. 1 Řím I.

³²⁶ LOOS, LUZAK 2016 op. cit., s. 84.

³²⁷ Čl. 3 odst. 5 a čl. 10 Řím I.

Závěr

V této práci jsem se zaměřila na právní otázky týkající se přeshraničního internetového obchodu a ochrany spotřebitele. Mým cílem bylo popsat a analyzovat specifická pravidla pro ochranu spotřebitele na internetu v rámci Evropské unie, a to se záměrem informovat zainteresované osoby o současném stavu práva. Konkrétně jsem si položila tři základní otázky, a to: jaká ochrana je zajištěna spotřebitelům v přeshraničním online obchodu na území Evropské unie; jaký soud je v případě sporů ze spotřebitelských smluv s mezinárodním prvkem uzavřených online příslušný; a jakým způsobem je určeno rozhodné právo pro spotřebitelské smlouvy s mezinárodním prvkem uzavřené online.

Před zodpovězením otázek práce jsem přiblížila termíny internet a mezinárodní právo soukromé, dále jsem se zaměřila na významné právní prameny unijního práva, včetně změn, které přináší modernizační směrnice, a nakonec definovala termín „spotřebitel“ a „obchodník“. Internet umožňuje uzavírání právních vztahů na dálku, které s sebou nesou rizika pro slabší strany. Neposkytuje navíc jasné určení hranic státu pro určení aplikovatelného práva a příslušnosti soudu při přeshraničním obchodu. Praxe na tyto výzvy odpovídá snahou subsumovat nové otázky pod stávající právo nebo vytvářením nových pravidel. Evropská unie vydává normy v této oblasti za účelem podpory a rozvoje vnitřního trhu. Tato snaha se projevuje, jak v harmonizaci právních předpisů v členských státech, například skrze směrnici o elektronickém obchodu nebo nařízení o zeměpisném blokování, tak v přímé úpravě mezinárodního práva soukromého, především nařízeními Řím I a Brusel I bis. Nejnovější změny přináší modernizační směrnice, která mění hned několik klíčových směrnic. Jednou z významných změn je rozšíření ochrany spotřebitele i na „nákup služeb“, kdy spotřebitel neplatí cenu v penězích, ale poskytnutím osobních údajů. Důvodem ochrany spotřebitele je jeho slabší pozice vůči obchodníkovi, která je dána jeho vyjednávací silou a úrovní znalostí v porovnání s obchodníkem. Umožnění vymáhání práv soukromoprávní cestou slouží i celkovému dodržování práva, které je ve veřejném zájmu.

V rámci první z otázek týkající se ochrany spotřebitele harmonizované na evropské úrovni jsem nevyčerpala veškerá možná témata, a to z důvodu obsáhlosti tématu, rozsahu práce a výchozí pozici mezinárodního práva soukromého. Zaměřila jsem se především na právní aspekty, které mohou ovlivnit uzavírání přeshraničních smluv na internetu spotřebitelem a jejich platnost či platnost jednotlivých ustanovení. Do práce jsem proto zařadila otázku zákazu zeměpisného blokování, který ovlivňuje samotnou možnost uzavírat smlouvy; konkrétní způsoby, jakými mohou být smlouvy uzavírány; informační povinnost, jako jeden z nejdůležitějších regulačních

nástrojů Evropské unie; a nakonec otázku regulace standardizovaných smluvních podmínek, které jsou nedílnou součástí uzavírání spotřebitelských smluv na internetu.

Typická metoda uzavírání smluv, tzv. *clickwrap*, umožňuje spotřebiteli uzavřít smlouvu pomocí webu kliknutím na příslušné jasně vyznačené pole (např. „Souhlasím“). Možnost kliknutí jako souhlas s obchodními podmínkami není obecně problematická, nicméně u ochrany spotřebitele je tato technika nedostatečná. Aby byla smlouva nebo jednotlivá ustanovení platná, musí splnit několik podmínek. Spotřebiteli musí být poskytnuty takové informace, aby mohl uskutečnit racionální rozhodnutí. Vedle informační povinnosti existuje ochrana spotřebitelů před standardizovanými smluvními podmínkami. Ochranu před nimi zajišťuje především regulace jejich inkorporace do smlouvy a hmotněprávní kontrola ustanovení. U smluvních podmínek, která nejsou individuálně sjednaná, může dojít k jejich neplatnosti na základě testu nepřiměřenosti, a to v případě, že zakládají nerovnováhu mezi právy nebo povinnostmi stran v neprospěch spotřebitele. To neplatí pro ujednání o předmětu plnění nebo ceně, pokud jsou spotřebiteli poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem. Obchodník také nesmí blokovat nebo omezovat online přístup k jeho službám zákazníkům na základě jejich státní příslušnosti, místa bydliště nebo usazení zákazníkům (aktuální poloha), pokud to není opodstatněné objektivními kritérii. Zeměpisné blokování v přeshraničním obchodu se týká třech oblastí, kterými jsou přístup k internetovým stránkám, přístup ke zboží a službám a platební transakce.

Pro zodpovězení druhé otázky, jaký soud je v případě sporů ze spotřebitelských smluv s mezinárodním prvkem uzavřených online příslušný, jsem se věnovala rozdílu mezi obecnou a zvláštní úpravou ve spotřebitelských vztazích dle nařízení Brusel I bis. V rámci toho bylo důležité vysvětlit otázku zaměřené činnosti obchodníka či problematiku určení místa podnikání. Krátce jsem nastínila specifika přezkumu příslušnosti ve spotřebitelských vztazích a existenci návrhu nové směrnice o zástupných žalobách ve spotřebitelských sporech, která vznikla v důsledku kauzy *Dieseldgate*.

Nařízení Brusel I bis umožňuje spotřebitelům žalovat v místě svého bydliště. Tato výhoda se uplatní pouze ve chvíli, kdy obchodník svou činnost provozuje v členské státě, kde má spotřebitel bydliště, nebo se na tento stát svou činností zaměřuje. Soudní dvůr Evropské unie vnitrostátním soudům poskytl demonstrativní výčet indicií, která jim mají pomoci posoudit, zda k zaměření činnosti došlo. Stranám je umožněno sjednat si za určitých podmínek jako příslušný i jiný soud. Pokud chtějí spotřebitelé žalovat obchodníka v místě jeho podnikání, je třeba určit, kde se takové místo v případě virtuálních obchodů nachází. V takovém případě rozhoduje, kde obchodník vykonává svou činnost, případně, kde má středisko zájmů. V současné době je

v legislativním procesu návrh směrnice o zástupných žalobách na ochranu spotřebitelů, která zavádí nové kompenzační mechanismy kolektivního odškodnění v EU.

Poslední, třetí, otázka se zabývala určením rozhodného práva pro spotřebitelské smlouvy s mezinárodním prvkem uzavřené online. Zde jsem opět vymezila rozdíl mezi obecnou úpravou a úpravou pro spotřebitelské vztahy v rámci nařízení Řím I. Vedle toho jsem se věnovala možnosti volby práva. Spotřebitelské smlouvy se dle nařízení řídí právem země, v níž má obvyklé bydliště spotřebitel, pokud obchodník provozuje svou profesionální nebo podnikatelskou činnost v této zemi nebo se jakýmkoli způsobem taková činnost na tuto zemi zaměřuje a smlouva spadá do rozsahu této činnosti. Stranám je ponechána možnost volby práva, nicméně spotřebitelé neztrácí ochranu zaručenou právním řádem země jejich bydliště. Obchodníci mají povinnost informovat spotřebitele o ochraně, kterou jim stále poskytuje právní řád státu jejich bydliště, v případě volby práva obsažené ve všeobecných smluvních podmínkách uvedených v kupní smlouvě uzavřené formou elektronického obchodu.

V práci jsem docílila popisu podstatných právních regulací a jejich aplikací v oblasti ochrany spotřebitele při internetovém obchodování s mezinárodním prvkem v Evropské unii. Zdaleka jsem ovšem nevyčerpala potenciál tohoto tématu. Možné budoucí rozšíření této práce se nabízí v otázce alternativních řešení sporů, případně online řešení sporů, a jejich dopadu na ochranu spotřebitele. Jako další možnost se v budoucnu nabízí analýza směrnice o zástupných žalobách.

Seznam zkratek

B2B	Vztah mezi dvěma obchodníky (Business to Business)
B2C	Vztah mezi obchodníkem a spotřebitelem (Business to Consumer)
Brusel I bis	Nařízení č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Brusel I	Nařízení č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Bruselská úmluva	Úmluva ze dne 27. Zář 1968 o soudní příslušnosti a o výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
CISG	Vídeňská úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží
CRD	Směrnice 2011/83/EU o právech spotřebitelů
EC	Smlouva o Evropské unii
ES	Smlouva o založení Evropského společenství
EU	Evropská unie
IP	Internetový protokol
ISP	Poskytovatel internetových služeb (Internet Service Provider)
Luganská úmluva	Úmluva ze dne 16. září 1988 o mezinárodní soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Modernizační směrnice	Směrnice 2019/2161 o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele
Nařízení o online přenositelnosti služeb	Nařízení 2017/1128 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu
Nařízení o zeměpisném blokování	Nařízení 2018/302 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu
Nová směrnice o prodeji spotřebního zboží	Směrnice 2019/771 o některých aspektech smluv o prodeji zboží
o. z.³²⁸	Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³²⁸ Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu přijalo po konzultaci krajských a vrchních soudů 12. února 2014 usnesení, podle kterého se pro občanský zákoník č. 40/1964 Sb. bude používat zkratka „obč. zák.“ a pro občanský zákoník č. 89/2012 Sb. bude používána zkratka „o. z.“. VRCHA, Pavel. K označování "starého" a "nového" občanského zákoníku. In: *Vrcha.webnode.cz* [online]. 2014 [cit. 21.11.2019]. Dostupné z: <https://vrcha.webnode.cz/news/k-oznacovani-stareho-a-noveho-obcanskeho-zakoniku/>.

obč. zák. ³²⁹	Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Řím I	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
Řím II	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy
Římská úmluva	Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Směrnice o elektronickém obchodu	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu
Směrnice o podomním prodeji	Směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory
Směrnice o prodeji na dálku	Směrnice 97/7/ES o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku
Směrnice o službách na vnitřním trhu	Směrnice 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu
UCPD	Směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu
UCPD	Směrnice o nekalých obchodních praktikách
UCTD	Směrnice 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách
USA	Spojené státy americké
WWW	World Wide Web (celosvětový web)

³²⁹ Tamtéž.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

Knižní díla

BEALE, H. G., Bénédicte FAUVARQUE-COSSON, Jacobien W. RUTGERS a Stefan VOGENAUER. *Cases, materials and text on contract law*. Third edition. Portland, Oregon: Hart Publishing, 2018. ISBN 9781509912582.

BRODEC, Jan. In: PFEIFFER, Magdalena, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-764-1.

BŘÍZA, Petr. § 2 Mezinárodní smlouvy a předpisy Evropské unie. In: BŘÍZA, Petr a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN: 978-80-7400-528-2.

CALSTER, Geert van. *European private international law*. Second edition. Portland, Oregon: Hart Publishing, 2016. ISBN 978-1-84946-672-1.

CSACH, Kristián. *Štandardné zmluvy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Autorské publikácie. ISBN 9788073801991.

DOBIÁŠ, Petr a Michal MALACKA. *Obchodní podmínky v mezinárodním obchodním styku*. Praha: Leges, 2019. Praktik. ISBN 978-80-7502-296-7.

DONÁT, Josef a Jan TOMÍŠEK. *Právo v síti: průvodce právem na internetu*. V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-610-4.

HULMÁK, Milan. In: HULMÁK a kol. *Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§ 1721-2054): komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-535-0.

HURDÍK, J. Úvodní slovo. In: FIALA, Josef, Jan HURDÍK a Markéta SELUCKÁ, ed. *Současné aktuální otázky spotřebitelského práva: sborník příspěvků z konference konané na PrF MU dne 18.1.2008*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4568-2.

KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7380-550-0.

LAZIĆ, Vesna. The Procedural Position of a 'Weaker Party' in the Regulation Brussels Ibis. In: *Brussels Ibis regulation*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2016. ISBN 978-94-6265-146-3.

MALACKA, Michal a Lukáš RYŠAVÝ. *Mezinárodní právo soukromé: základy obecné a zvláštní části*. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-358-2.

POLČÁK, Radim. *Právo na internetu: spam a odpovědnost ISP*. Brno: Computer Press, 2007. Právo a IT. ISBN 978-80-251-1777-4.

SCHMID, Christoph. The Thesis of the Instrumentalisation of Private Law by the EU in a Nutshell. In: JOERGES, Christian a Tommi RALLI (eds). *European Constitutionalism without: Private Law Private Law without Democracy*. Oslo: ARENA and authors, 2011. ISBN 978-82-93137-31-3.

SVOBODA, Pavel. *Právní a daňové aspekty e-obchodu*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-311-4.

TICHÝ, Luboš. *CISG - Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-649-4.

TONNER, Klaus. The consumer rights directive and its impact on internet and other distance consumer contracts. In: MICKLITZ, Hans-W, Norbert REICH, Peter ROTT a Klaus TONNER. *European consumer law*. 2nd edition. Cambridge: Intersentia, 2014. ISBN 9781780680866.

WANG, Faye Fangfei. *Law of electronic commercial transactions: contemporary issues in the EU, US and China*. Second edition. New York, NY: Routledge, 2014. ISBN 978-0-415-83224-3.

ZAVADILOVÁ, Marta. In: PFEIFFER, Magdalena, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-764-1.

Odborné články

BEN-SHAHAR, Omri. The Myth of the 'Opportunity to Read' in Contract Law. *European Review of Contract Law*. 2009, roč. 5, č. 1, s. 1-28. ISSN 1614-9920.

BUSCH, Christoph. Implementing Personalized Law: Personalized Disclosures in Consumer Law and Data Privacy Law. *University of Chicago Law Review*. 2019, roč. 86, č. 2, s. 309-332. ISSN 0041-9494.

GOLDSMITH, Jack L. Against Cyberanarchy. *University of Chicago Law Review*. 1998, roč. 65, č. 4, článek 2, s. 1199-1250. ISSN 0041-9494.

LOOS, Marco, and Joasia LUZAK. Wanted: a Bigger Stick. On Unfair Terms in Consumer Contracts with Online Service Providers. *Journal of Consumer Policy*. 2016, roč. 39, č. 1, s. 63-90. ISSN 0168-7034.

PAUKNEROVÁ, Monika. Evropské mezinárodní právo soukromé a procesní – aktuální otázky. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví (příloha Evropské právo)*. 2003, č. 8, s. 1-6. ISSN 1210-6410.

POST, David G. Against 'Against Cyberanarchy'. *Berkeley Technology Law Journal*. 2002, roč. 17, č. 1, s. 1365-1387. ISSN 1086-3818.

ROJAS, Maria Lorena Flórez. Are online consumers protected from geo-blocking practices within the European Union? *International Journal of Law*. 2018, roč. 26, č. 2, s. 119-141 [cit. 28. 2. 2020]. ISSN 09670769.

RUTGERS, Jacobien. Business First. A Comment on the Adoption of Standard Terms under the American Restatement of the Law Consumer Contracts from a European Union Perspective. *European Review of Contract Law*. 2019, roč. 15, č. 2, s. 130-147. ISSN 1614-9939.

TANG, Zheng. Parties' Choice of Law in E-Consumer Contracts. *Journal of Private International Law*. 2007, roč. 3, č. 1, s. 113-136 [cit. 2. 3. 2020]. ISSN 17441048.

TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. Ochrana spotřebitele v závazkových právních vztazích s mezinárodním prvkem uzavíraných přes internet. *Časopis pro právní vědu a praxi* [online]. 2011, roč. 19, č. 2, s. 156-163. [cit. 2. 3. 2020]. ISSN 1805-2789. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/6376>.

TRIMBLE, Marketa. Copyright and Geoblocking: The Consequences of Eliminating Geoblocking. *Journal of Science*. 2019, roč. 25, č. 2, s. 476-502. ISSN 1548520X.

TRIMBLE, Marketa. The Future of Cybertravel: Legal Implications of the Evasion of Geolocation. *Fordham Intellectual Property. Media & Entertainment Law Journal*. 2012, roč. 22, č. 3, s. 567-657. ISSN 10799699.

VAN BOOM, Willem H., DESMET, Pieter a VAN DAM, Mark. “If It’s Easy to Read, It’s Easy to Claim”—The Effect of the Readability of Insurance Contracts on Consumer Expectations and Conflict Behaviour. *Journal of Consumer Policy*. 2016, roč. 39, č. 2, s. 187–197. ISSN 0168-7034.

VAN CLEYNENBREUGEL, Pieter. The European Commission’s Geo-blocking Proposals and the Future of EU E-commerce Regulation. *Masaryk University Journal of Law*. 2017, roč. 11, č. 1, s. 39-62. ISSN 18025943.

WILMAN, F.G. The End of the Absence? The Growing Body of EU Legislation on Private Enforcement and the Main Remedies It Provides For. *Common Market Law Review*. 2016, roč. 53, č. 4, s. 887-935. ISSN 0165-0750.

Seznam použitých právních předpisů

Tuzemské předpisy

Sdělení č. 160/1991 Sb., o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020].

Smlouva č. 44/2004 Sb. m. s. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 4. 2. 2020].

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 4. 2. 2020].

Zákon č. 155/2010 Sb., kterým se mění některé zákony ke zkvalitnění jejich aplikace a ke snížení administrativní zátěže podnikatelů. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 4. 2. 2020].

Zákon č. 367/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020].

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (o. z.). In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020].

Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (obč. zák.). In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020].

Evropské dokumenty

Nariadení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES (nařízení o zeměpisném blokování). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32018R0302>.

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32007R1393>.

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32008R0593>.

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32007R0861>.

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX%3A32007R0864>.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 6. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32016R0679>.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu (nařízení o online přenositelnosti služeb). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32017R1128>.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I bis). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex%3A32012R1215>.

Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32001R1206>.

Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32001R0044>.

Návrh modernizační směrnice. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52018PC0185>.

Návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52018PC0184>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32015L2366>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele (modernizační směrnice). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/2161/oj>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32019L0770>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES (nová směrnice o prodeji spotřebního zboží). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_2019.136.01.0028.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2019%3A136%3ATOC.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32000L0031>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (UCPD). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro

publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32005L0029>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu (směrnice o službách na vnitřním trhu). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32006L0123>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES ze dne 23. dubna 2009 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0022>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES („CRD“). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0083>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku (směrnice o prodeji na dálku). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 17. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX:31997L0007>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES ze dne 16. února 1998 o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 13. 3. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31998L0006>.

Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (UCTD), In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31993L0013>.

Směrnice Rady ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory (směrnice o podomním prodeji). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad

pro publikace Evropské unie [cit. 17. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31985L0577>.

Mezinárodní předpisy

Úmluva o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace ze dne 23. listopadu 2005. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/06-57452_ebook.pdf.

Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980 (Římská úmluva). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A41980A0934>.

Úmluva ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a o výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Bruselská úmluva).

Úmluva ze dne 16. září 1988 o mezinárodní soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A41988A0592>.

Seznam použité judikatury

Věc C-26/62, Van Gend en Loos [1963], ECLI:EU:C:1963:1

Věc 6-64, Costa v. E.N.E.L. [1964], ECLI:EU:C:1964:66

Věc 33/78, Somafer SA [1978], ECLI: ECLI:EU:C:1978:205

Věc C-89/91, Shearson Lehman Hutton v TVB [1993], ECLI:EU:C:1993:15

Spojené věci C-240/98 až C-244/98, Océano [2000], ECLI:EU:C:2000:346

Věc C-541/99, Cape a Idealservice MN RE [2001], ECLI:EU:C:2001:625

Věc C-464/01, Gruber [2005], ECLI:EU:C:2005:32

Věc C-243/08, Pannon [2009], ECLI:EU:C:2009:350

Věc C-484/08, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid [2010], ECLI:EU:C:2010:309

Věc C-111/09, ČPP Vienna Insurance Group [2010], ECLI:EU:C:2010:290

Věc C-144/09, Hotel Alpenhof [2010], ECLI:EU:C:2010:740

Věc C-618/10, Banco Español de Crédito, [2012], ECLI:EU:C:2012:349

Věc C-49/11, Content Services [2012], ECLI: ECLI:EU:C:2012:419

Věc C-92/11, RWE Vertrieb [2013], ECLI:EU:C:2013:180

Věc C-173/11, Football Dataco and Others [2012], ECLI:EU:C:2012:642

Věc C-260/11, Edwards and Pallikaropoulos [2013], ECLI:EU:C:2013:221

Věc C-415/11, Aziz [2013], ECLI:EU:C:2013:164

Věc C-472/11, Banif Plus Bank Zrt v C. Csipai [2013], ECLI:EU:C:2013:88

Věc C-488/11, Asbeek Brusse and de Man Garabito, [2013], ECLI:EU:C:2013:341

Věc C-218/12, Emrek [2013], ECLI:EU:C:2013:666

Věc C-478/12, Maletic [2013], ECLI:EU:C:2013:735

Věc C-26/13, Kásler a Káslerné Rábai [2014], ECLI:EU:C:2014:282

Věc C-537/13, Šiba [2015], ECLI:EU:C:2015:14

Věc C-96/14, J.-C. Van Hove v CNP Assurances SA [2015], ECLI:EU:C:2015:262

Věc C-110/14, Costea [2015], ECLI:EU:C:2015:538

Věc C-322/14, El Majdoub [2015], ECLI:EU:C:2015:334

Věc C-191/15, Verein für Konsumenteninformation [2016], ECLI:EU:C:2016:612

Věc C-498/16, Schrems [2018], ECLI:EU:C:2018:37

Věc C-105/17, Kamenova [2018], ECLI:EU:C:2018:808

Věc C-630/17, Milivojević [2019], ECLI:EU:C:2019:123

Věc C-649/17, Amazon EU [2019], ECLI:EU:C:2019:576

Věc C-260/18, Dziubak [2019], ECLI:EU:C:2019:819

Seznam ostatních zdrojů

Black's law dictionary. Contra proferentem. In: *Blacks_law.enacademic.com* [online]. HENRY CAMPBELL BLACK, M. A. 1990 [cit. 20. 11. 2019]. Dostupné z: https://blacks_law.enacademic.com/5936/contra_proferentem.

Black's law dictionary. Forum rei. In: *Blacks_law.enacademic.com* [online]. HENRY CAMPBELL BLACK, M. A. 1990 [cit. 11. 2. 2020]. Dostupné z: https://blacks_law.enacademic.com/11378/forum_rei.

Ecommerce News europe. EU ends geoblocking in ecommerce. Ecommerce News. In: *Ecommercenews.eu* [online]. December 4, 2018 [cit. 27. 02. 2020]. Dostupné z: <https://ecommercenews.eu/eu-ends-geoblocking-in-ecommerce/>.

Evropské spotřebitelské centrum. Zákaz geoblockingu v EU omezuje diskriminaci. In: *Evropskyspotrebitel.cz* [online]. Praha, 28. dubna 2019 [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z: <https://evropskyspotrebitel.cz/novinky/zakaz-geoblockingu-v-eu-omezuje-diskriminaci-2>.

Evropský parlament – Think Tank. Modernisation of EU consumer protection rules: A new deal for consumers. In: *Europarl.europa.eu* [online]. 15. 4. 2019 [cit. 9. 11. 2019]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2018\)623547](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2018)623547).

Evropský parlament. Aktuální vývoj kauzy Dieselgate. In: *Europarl.europa.eu* [online]. 2019. [cit. 18. 1. 2020]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0329_CS.html.

HRÁDEK, Jiří. Směrnice ES o elektronickém obchodu. In: *Itpravo.cz* [online]. 2001 [cit. 18. 2. 2020]. Dostupné z: <https://itpravo.cz/index.shtml?x=48747>.

ManagementMania. IP adresa. In: *Managementmania.com* [online]. 3. 1. 2017 [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/ip-adresa>.

Ministerstvo průmyslu a obchodu. Nařízení o zákazu geoblockingu v otázkách a odpovědích. In: *Mpo.cz* [online]. 2018 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitri-trh-eu/narizeni-o-zakazu-geoblockingu-v-otazkach-a-odpovedich--241412/>.

ODBOR 05200. Směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu. In: *Mpo.cz* [online]. 16. 2. 2011 [cit. 18. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/e-komunikace-a-posta/postovni-sluzby/sluzby-informacni-spolecnosti/smernice-2000-31-es-o-elektronickem-obchodu--84531/>.

Oxford Reference. Guide to Latin in International Law: Forum actoris. In: *Oxfordreference.com* [online]. 2011 [cit. 11. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780195369380.001.0001/acref-9780195369380-e-800>.

RYLICH, Jan. Cloudové služby: Data i počítače v oblacích. *Ikaros.cz* [online]. 2012, roč. 16, č. 9 [cit. 11. 3. 2020]. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/13965>.

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru. Nová politika pro spotřebitele. COM/2018/183 final. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0183>.

Stanovisko generální advokátky Verici Trstenjak ve věci C-618/10, Banco Español de Crédito [2012], ECLI:EU:C:2012:74.

United Nations Commission On International Trade Law. Status: United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts (New York, 2005). In: *Uncitral.un.org* [online]. [cit. 6. 3. 2020] Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/texts/ecommerce/conventions/electronic_communications/status.

Vláda: Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 367/2000 Dz. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020].

Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, č. 89/2012 Dz. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. BECK [cit. 20. 2. 2020].

VRCHA, Pavel. K označování "starého" a "nového" občanského zákoníku. In: *Vrcha.webnode.cz* [online]. 2014 [cit. 21.11.2019]. Dostupné z: <https://vrcha.webnode.cz/news/k-oznacovani-stareho-a-noveho-obcanskeho-zakoniku/>.

Abstrakt

Tato práce se věnuje právním otázkám ochrany spotřebitele v rámci Evropské unie při uzavírání obchodu s mezinárodním prvkem na internetu. Motivací k této práci je zodpovězení právních otázek, které tato tematika přináší. Při nákupu na dálku jednak absentuje možnost ověření smluvní strany či samotného zboží či služby, což zvyšuje riziko zneužití pozice silnější strany. A dále nejasné určení hranic při přeshraničním nakupování online komplikuje otázky mezinárodního práva soukromého o příslušnosti soudu a aplikovatelném právu.

Cílem práce je popsat a analyzovat specifická pravidla pro ochranu spotřebitele na internetu v rámci Evropské unie, a to se záměrem informovat zainteresované osoby o současném stavu a fungování práva v této oblasti. Konkrétně se práce zabývá třemi základními otázkami, a to: jaká ochrana je zajištěna spotřebitelům v přeshraničním online obchodu na území Evropské unie; jaký soud je v případě sporů ze spotřebitelských smluv s mezinárodním prvkem uzavřených online příslušný; a jakým způsobem je určeno rozhodné právo pro spotřebitelské smlouvy s mezinárodním prvkem uzavřené online.

Na začátku práce přibližuje významné právní evropské předpisy v dané oblasti, důvody pro harmonizaci práva na unijní úrovni či rozebírá definici termínů „spotřebitel“ a „obchodník“. Dále rozebírá otázky zákazu zeměpisného blokování; způsob uzavírání spotřebitelských smluv na internetu nebo ochranu před standardizovanými smluvními podmínkami, které jsou nedílnou součástí uzavírání spotřebitelských smluv na internetu. Na závěr se věnuje určení příslušného soudu a rozhodného práva při řešení sporů ve vztazích se spotřebitelem, možnosti volby a souvisejícím otázkám. Rozebrán je rozdíl mezi obecnou a zvláštní úpravou ve spotřebitelských vztazích dle nařízení Brusel I bis a Řím I. Je vysvětlena otázka zaměřené činnosti obchodníka a problematika určení místa podnikání. Přiblížen je přezkum příslušnosti ve spotřebitelských vztazích a návrh nové směrnice o zástupných žalobách ve spotřebitelských sporech.

Práce umožňuje čtenáři seznámit se se způsobem fungování právní ochrany spotřebitelů při uzavírání přeshraničního obchodu na internetu v rámci Evropské unie.

Klíčová slova

Mezinárodní právo soukromé

Internetové obchodování

Ochrana spotřebitele v Evropské unii

Abstract

This thesis focuses on the legal aspects of consumer protection within the European Union when concluding a contract with an international element on the Internet. The motivation for the thesis is to address the new legal challenges which the matter creates. In case of contracts negotiated at a distance, there is no possibility of verification of the contracting party or goods or services themselves. Such situation increases the risk of abuse of the position of the stronger party. Furthermore, the unclear definition of borders in cross-border online purchasing complicates the matter of private international law on jurisdiction and applicable law.

This thesis aims to describe and analyse the specific rules for consumer protection on the Internet within the European Union in order to inform stakeholders about the current state of the law in this area. In particular, the thesis deals with three issues: what kind of protection is provided to consumers in cross-border online purchase within the European Union; which court has jurisdiction over a dispute arising from consumer contract with an international element entered into on the Internet; and how the applicable law for these contracts is determined.

First of all, the thesis discusses relevant European legislation in this area, the reasons for harmonising the law at the EU level or the definition of the terms “consumer” and “trader”. Secondly, it focuses on the prohibition of unjustified geo-blocking; means of concluding contracts on the Internet or consumer protection against the unfair standard contract terms that are an essential part of consumer contracts concluded on the Internet. Finally, the thesis deals with the determination of the competent court and applicable law in a dispute arising from a consumer contract, freedom of choice and related issues. It explains the difference between the general rules and the specific rules in consumer contracts under the Brussels I bis and Rome I Regulations. Additionally, the review of the court’s jurisdiction and the proposal for a new directive on representative actions for the protection of the collective interests of consumers are discussed.

The thesis enables readers to get acquainted with the way how the legal protection of consumers functions when they are concluding cross-border Internet contracts within the European Union.

Key words

Private international law

Internet business transaction

Consumer protection in the European union

**Internet business transaction with an international element:
consumer protection in the European Union**

Kristýna Veselková

March 2020